

31995L0001

1995.3.8.

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK HIVATALOS LAPJA

L 52/1

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 95/1/EK IRÁNYELVE

(1995. február 2.)

a motorkerékpárok és segédmotoros kerékpárok legnagyobb tervezési sebességéről, valamint a motor legnagyobb nyomatékáról és legnagyobb hasznos teljesítményéről

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

ELFOGADTA EZT AZ IRÁNYELVET:

tekintettel az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó szerződésre és különösen annak 100a. cikkére,

tekintettel a motorkerékpárok és segédmotoros kerékpárok típusjóváhagyásáról ⁽¹⁾ szóló, 1992. június 30-i 92/61/EGK tanácsi irányelvre,

1. cikk

tekintettel a Bizottság javaslatára ⁽²⁾,

tekintettel a Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére ⁽³⁾,

a Szerződés 189b. cikkében említett eljárásnak megfelelően ⁽⁴⁾,

mivel a belső piac egy belső határok nélküli térség, amelyben az áruk, a személyek, a szolgáltatások és a tőke szabad mozgása biztosított; mivel ebből a célból megfelelő intézkedéseket kell elfogadni;

2. cikk

mivel a motorkerékpárok és segédmotoros kerékpárok legnagyobb tervezési sebessége, valamint a motor legnagyobb nyomatéka és legnagyobb hasznos teljesítménye megállapításának módszerei tagállamonként különböznek; mivel ez akadályozza az áruforgalmat a Közösségen;

Az alkatrész-típusjóváhagyás kiadásának eljárását a motorkerékpárok és segédmotoros kerékpárok legnagyobb tervezési sebessége, valamint a motor legnagyobb nyomatéka és legnagyobb hasznos teljesítménye (mérési módszerek) vonatkozásában, valamint ezen járművek szabad áruforgalmára vonatkozó feltételeket a 92/61/EGK irányelv állapította meg.

mivel a belső piac működésének akadályait meg lehet szüntetni, ha az összes tagállam nemzeti jogi előírásai helyett azonos előírásokat fogad el;

mivel a motorkerékpárok és segédmotoros kerékpárok legnagyobb tervezési sebessége, valamint a motor legnagyobb nyomatéka és legnagyobb hasznos teljesítménye megállapításának módszereire összehangolt előírások bevezetése szükséges ahhoz, hogy a járművek valamennyi típusára a típus-jóváhagyási és az alkatrész-típusjóváhagyási eljárás a 92/61/EGK irányelv szerint alkalmazható legyen,

3. cikk

Az irányelv elfogadása után két éven belül a Bizottság új, beható vizsgálatot végez annak megállapítására, hogy balesetek és a 74 kW-nál nagyobb legnagyobb hasznos motorteljesítmény között fennáll-e összefüggés. Ennél a vizsgálatnál a legújabb tudományos kutatási eredményeket kell tekintetbe venni és elemezni, egyidejűleg további megfelelő új kutatási munkát végezni, hogy végleges ajánlásokat lehessen kialakítani a megfelelő politikára. A vizsgálat eredményeiből kiindulva a Bizottság szükség esetén javaslatokat nyújt be új jogi előírásokra.

⁽¹⁾ HL L 225., 1992.8.10., 72. o.

⁽²⁾ HL C 93., 1992.4.13., 166. o.

⁽³⁾ HL C 313., 1992.11.30., 7. o.

⁽⁴⁾ Az Európai Parlament 1993. február 11-i véleménye (HL C 72., 1993.3.15., 128. o.), a Tanács 1993. június 28-i közös álláspontja (a Hivatalos Lapban még nem tették közzé) és az Európai Parlament 1994. május 4-i határozata (HL C 205., 1994.7.25., 159. o.); az egyeztetőbizottság 1994. december 13-i együttes javaslata.

4. cikk

Az I. és II. melléklet követelményeinek a műszaki fejlődéshez történő hozzáigazításához szükséges módosításokat a 70/156/EGK ⁽¹⁾ irányelv 13. cikkében szabályozott eljárásnak megfelelően kell elfogadni.

5. cikk

(1) A tagállamok legkésőbb 1996. augusztus 2-ig elfogadják és kihirdetik azokat a rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az irányelvnek megfeleljenek. Erről haladéktalanul tájékoztatják a Bizottságot.

Amikor a tagállamok elfogadják ezeket rendelkezéseket, azokban hivatkozni kell erre az irányelvre, vagy azokhoz hivatalos kihirdetésük alkalmával ilyen hivatkozást kell fűzni. A hivatkozás módját a tagállamok határozzák meg.

Az első albekezdésben említett időponttól a tagállamok nem tilthatják meg az olyan járművek első forgalomba helyezését, amelyek megfelelnek ennek az irányelvnek.

Ezeket a rendelkezéseket 1997. február 2-től kell alkalmazni.

(2) A tagállamok közlik a Bizottsággal nemzeti joguknak azokat a rendelkezéseit, amelyeket az irányelv által szabályozott területen fogadnak el.

6. cikk

A nemzeti jogszabályok a tagállamok számára megnyitják azt a lehetőséget, hogy a gépjárművek első nyilvántartásba vételét, valamint az ezt követő nyilvántartásba vételeket a több mint 74 kW legnagyobb hasznos teljesítménynél területükön elutasítsák.

7. cikk

Ennek az irányelvnek a tagállamok a címzettjei.

Kelt Brüsszelben, 1995. február 2-án.

az Európai Parlament részéről

az elnök

K. HÄNSCH

a Tanács részéről

az elnök

A. JUPPÉ

⁽¹⁾ HL L 42., 1970.2.23., 1. o.; a legutóbb a 92/53/EGK irányelvvel módosított irányelv (HL L 225., 1992.8.10., 1. o.)

A MELLÉKLETEK JEGYZÉKE

I. MELLÉKLET:	A legnagyobb tervezési sebesség mérési módszerére vonatkozó előírások	11
1. függelék:	A gyűrű formájú próbapálya korrekciós tényezőinek megállapítási eljárása	15
2. függelék:	A járműtípus legnagyobb tervezési sebességét befolyásoló fő jellemzőire vonatkozó adatközlő lap	16
3. függelék:	Alkatrész-típusbizonyítvány a motorkerékpárok és segédmotoros kerékpárok legnagyobb tervezési sebességére vonatkozóan	16
II. MELLÉKLET:	Előírások a motor legnagyobb nyomatékának és legnagyobb hasznos teljesítményének megállapítására	17
1. függelék:	A segédmotoros kerékpárok külső gyújtású motorjai legnagyobb nyomatékának és legnagyobb hasznos teljesítményének megállapítása	17
1. alfüggelék:	A motortípus legnagyobb nyomatékát és legnagyobb hasznos teljesítményét befolyásoló fő jellemzőire vonatkozó adatközlő lap	25
2. alfüggelék:	Alkatrész-típusbizonyítvány a segédmotoroskerékpár-típusok motorjainak legnagyobb nyomatékára és legnagyobb hasznos teljesítményére vonatkozóan	25
2. függelék:	Motorkerékpárok és motoros triciklik külső gyújtású motorjai legnagyobb nyomatékának és legnagyobb hasznos teljesítményének meghatározása	26
1. alfüggelék:	A motor legnagyobb nyomatékának és legnagyobb hasznos teljesítményének meghatározása a hőmérsékleti módszer segítségével	35
2. alfüggelék:	A motortípus legnagyobb nyomatékát és legnagyobb hasznos teljesítményét befolyásoló fő jellemzőire vonatkozó adatközlő lap	36
3. alfüggelék:	Alkatrész-típusbizonyítvány a motorkerékpár- vagy motorostricikli-típusok motorjának legnagyobb nyomatékára és legnagyobb hasznos teljesítményére vonatkozóan	36
3. függelék:	Kompressziós gyújtású motorral felszerelt motorkerékpárok és segédmotoros kerékpárok legnagyobb nyomatékának és legnagyobb hasznos teljesítményének meghatározása	37
1. alfüggelék:	A motortípus legnagyobb nyomatékát és legnagyobb hasznos teljesítményét befolyásoló fő jellemzőire vonatkozó adatközlő lap	47
2. alfüggelék:	Alkatrész-típusbizonyítvány motorkerékpár- és segédmotoroskerékpár-típusok motorjának legnagyobb nyomatékára és legnagyobb hasznos teljesítményére vonatkozóan	47

I. MELLÉKLET

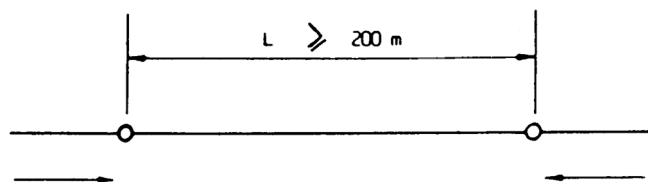
A LEGNAGYOBB TERVEZÉSI SEBESSÉG MÉRÉSI MÓDSZERÉRE VONATKOZÓ ELŐÍRÁSOK

1. Előírások
  - 1.1. A jármű legnagyobb tervezési sebességét a következő előírások szerint kell megállapítani.
2. A jármű előkészítése
  - 2.1. A járműnek tisztának kell lennie; csak azoknak a segédberendezéseknek szabad működniük, amelyek a jármű üzeméhez a vizsgálat alatt szükségesek.
  - 2.2. A tüzelőanyag-hozzávezetésnek és a gyújtás beállításának, a mozgó mechanikus részek számára szolgáló kenőanyag viszkozitásának, valamint a guminyomásnak meg kell felelnie a gyártó előírásainak.
  - 2.3. A motornak, a sebességváltónak és a gumiknak a gyártó előírásai szerint rendesen bejáratottnak kell lenniük.
  - 2.4. A vizsgálat előtt a jármű összes részeinek rendes üzemi hőmérsékleten stabil hőállapotban kell lenniük.
  - 2.5. A jármű tömegének a menetkész állapot tömegének kell lennie.
  - 2.6. A tehereloszlásnak a kerekeken meg kell felelnie a gyártó előírásainak.
3. A járművezető
  - 3.1. **Felépítmény nélküli járművek**
    - 3.1.1. A járművezető súlyának $75 \text{ kg} \pm 5 \text{ kg}$ -nak, magasságának $1,75 \text{ m} \pm 0,05 \text{ m}$ -nek kell lennie. Segédmotoros kerékpároknál a túrés azonban csak $\pm 2 \text{ kg}$, illetve $\pm 0,02 \text{ m}$.
    - 3.1.2. A járművezetőnek kezeslábasban vagy annak megfelelő más öltözetben kell lennie.
    - 3.1.3. A járművezetőnek a vezetőülésen kell ülnie, a lábainak a pedálokon vagy a lábtámaszokon kell lenniük, és a karoknak rendes kinyújtott tartásban kell lenniük. Az olyan járműveknél, amelyek ülő járművezetőnél a több mint 120 km/h legnagyobb sebességet elérik, a járművezetőnek olyan felszereléssel kell rendelkeznie, és olyan helyzetben kell ülnie, amit a jármű gyártója javasol. Ennek a helyzetnek azonban lehetővé kell tennie a járművezető számára, hogy a járművet az egész vizsgálati menet alatt állandóan ellenőrzése alatt tartsa. A járművezető helyzetének az egész vizsgálati menet alatt nem szabad megváltoznia; helyzetét a vizsgálati jegyzőkönyvben le kell írni vagy fényképekkel kell bemutatni.
  - 3.2. **Felépítménnyel rendelkező járművek**
    - 3.2.1. A járművezető súlyának $75 \text{ kg} \pm 5 \text{ kg}$ kell lennie. A segédmotoros kerékpároknál a túrés azonban csak $\pm 2 \text{ kg}$.
4. A próbapálya jellemzői
  - 4.1. A vizsgálatot egy olyan útszakaszon kell elvégezni, amely:
    - 4.1.1. megengedi, hogy a legnagyobb sebességet egy mérési pályán a 4.2. pont szerint fenntartsák. A gyorsulási szakasznak a mérési pályaszakasz előtt a burkolat és a hossz-szelvény tekintetében ugyanolyannak kell lennie, mint a mérési pályának, és ezenkívül elegendően hosszúnak kell lennie ahhoz, hogy a jármű legnagyobb sebességét el lehessen érni.
    - 4.1.2. tisztának, simának, száraznak, aszfaltozottnak vagy hasonló értékű burkolattal ellátottnak kell lennie;

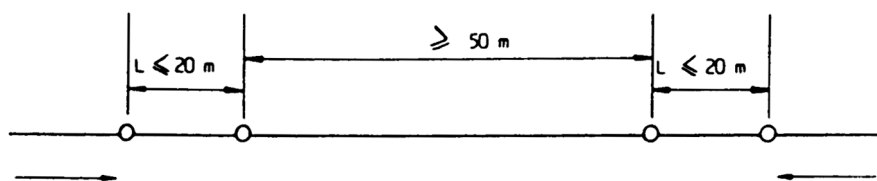
4.1.3. hosszirányban 1 %-nál nem lehet nagyobb emelkedésű, és nem lehet 3 %-nál nagyobb oldalirányú lejtésű. A magasságkülönbségeknek a próbapálya tetszés szerinti két pontja között nem szabad 1 m-nél nagyobbaknak lenniük.

4.2. A mérési pálya lehetséges formáit a 4.2.1., 4.2.2. és 4.2.3.pontok tartalmazzák.

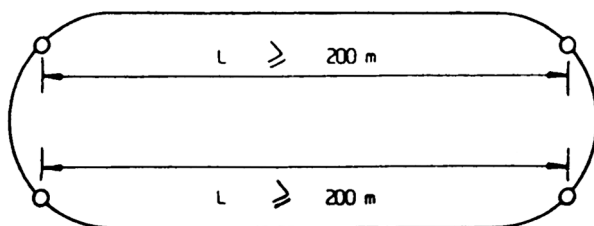
4.2.1. 1. típus

4.2.2. 2. típus

4.2.3. 3. típus

4.2.3.1. A két mérési pályánál L-nek azonos hosszúságúnak és a pályáknak gyakorlatilag párhuzamosnak kell lenniük.

4.2.3.2. Ha a két L szakasz a mérési pályánál kanyarhoz kapcsolódik, akkor a centrifugális erőt a 4.1.3. pontban meghatározott feltételek figyelmen kívül hagyásával megfelelő kanyarmegemeléssel ki kell egyenlíteni.

4.2.3.3. A pálya két egyenes szakaszának L hossza (lásd 4.2.3.1. pont) helyett a mérési pálya hosszát a gyűrű formájú próbapálya-szakaszok teljes hosszával kell számítani. Ebben az esetben a kanyarívek sugarának legalább 200 m-nek kell lennie, és a centrifugális erőt megfelelő kanyarmegemeléssel kell kiegyenlíteni.

4.3. A mérési pálya L hosszát a pályán végighaladás t ideje meghatározására használt módszer pontosságától függően kell megválasztani, hogy a tényleges sebesség értékét $\pm 1\%$ pontossággal lehessen meghatározni. Kézi időmérés esetén a mérési pálya L hosszának legalább 500 m-nek kell lennie. Ha a 2. típus szerinti mérési pályát választják, akkor a t idő meghatározására elektronikus mérőberendezést kell használni.

5. Léggöri feltételek

Légnyomás: 97 kPa $\pm$ 6 kPa

Hőmérséklet: 278 és 308 K

Relatív légnedvesség: 30 – 90 %

Legnagyobb szélesebbesség: 3 m/s.

6. Vizsgálati eljárás
- 6.1. Azt a sebességfokozatot kell választani, amelyiknél lehetővé válik, hogy a jármű a legnagyobb sebességét vízszintes szakaszon elérje. A gázkart a teljes gáz állásban kell tartani; a keverékdúsító berendezést üzemben kívül kell helyezni.
- 6.2. A felépítmény nélküli járműveknél a járművezetőnek a 3.1.3. pontban megadott helyzetét meg kell őriznie.
- 6.3. A járműnek a mérési pályára állandósult sebességgel kell behajtania. Az 1. és 2. típus szerinti mérési pályákon egymás után mindkét irányban át kell hajtani.
- 6.3.1. A 2. típus szerinti mérési pályánál megengedett, hogy a vizsgálat csak egy irányban történjen meg, ha a jármű számára a próbapálya adottságai miatt nem lehetséges legnagyobb sebességét az ellenkező irányban elérni. Ebben az esetben:
- 6.3.1.1. a próbapályán egymás után ötször kell áthajtani;
- 6.3.1.2. a szélesebb tengelyirányú komponense az 1 m/s sebességet nem haladhatja meg.
- 6.4. A 3. típus szerinti mérési pályánál a pálya mindkét „L” szakaszán megszakítás nélkül, folyamatosan egymás után egy irányban kell áthaladni.
- 6.4.1. Ha a mérési pálya a próbapálya teljes hosszával egybeesik, akkor legalább kétszer kell egy irányban áthaladni rajta. Az időmérési eredmények szélső értékeinek a különbsége nem haladhatja meg a 3 %-ot.
- 6.5. A tüzelőanyagoknak és a kenőanyagoknak meg kell felelnie a gyártó ajánlásainak.
- 6.6. A teljes t időt, ami a mérési pályán áthaladáshoz mindkét irányban szükséges, 0,7 %-os pontossággal kell meghatározni.
- 6.7. Az átlagsebesség megállapítása
- A V átlagsebesség (km/h) a vizsgálatnál a következőképpen határozható meg:
- 6.7.1. Az 1. és 2. típusú két mérési pálya

$$V = \frac{3,6 \times 2 L}{t} = \frac{7,2 L}{t}$$

Ahol:

L = a mérési pálya hossza (m),

t = a mérési pálya L hosszán való áthaladás ideje (s).

- 6.7.2. A csak egy irányban használt 2. típusú mérési pályánál:

$$V = V_a$$

ahol:

V_a = a mindenkor áthaladásnál mért sebesség (km/h) =

$$\frac{3,6 L}{t}$$

t = idő (s) a mérési pálya L (m) hosszán való áthaladáshoz

- 6.7.3. A 3. típusú mérési pálya

- 6.7.3.1. A két L szakaszból álló mérési pályánál (lásd a 4.2.3.1. pontot):

$$V = \frac{3,6 \times 2 L}{t} = \frac{7,2 L}{t}$$

Ahol:

L = a mérési pálya hossza (m),

t = a mérési pálya L hosszán való áthaladás ideje (s).

- 6.7.3.2. Az olyan mérési pályánál, amelyik gyűrű formájú próbapálya-szakaszokkal adja ki a teljes hosszt (lásd a 4.2.3.3. pontot):

$$V = V_a \cdot k$$

Ahol:

V_a = a mért sebesség (km/h) =

$$\frac{3,6 L}{t}$$

Ahol:

L = a sebesség-mérési körpályán ténylegesen megtett út hossza (m);

t = a teljes kör megtételéhez szükséges idő (s)

$$t = \frac{1}{n} \cdot \sum_{i=1}^n t_i$$

ahol:

n = a körök száma

t = a körönkénti idő (s)

k = korrekciós tényező ($1,00 \leq k \leq 1,05$); ez a korrekciós tényező csak a mindenkori gyűrű formájú szakaszokra érvényes, és az 1. függelék szerint, kísérlettel kell meghatározni.

- 6.8. Az átlagsebességet legalább kétszer egymás után meg kell határozni.

7. Legnagyobb sebesség

A jármű legnagyobb sebességét km/h-ban, egész számmal kell kifejezni, ami a két egymás utáni vizsgálatnál meghatározott, egymástól legfeljebb 3 %-kal eltérő sebességi érték számtani közepéhez legközelebbi szám. Ha a számtani középérték pontosan a két egész szám között van, azt felfelé kell kerekíteni.

8. Tűrések a legnagyobb sebesség meghatározásánál

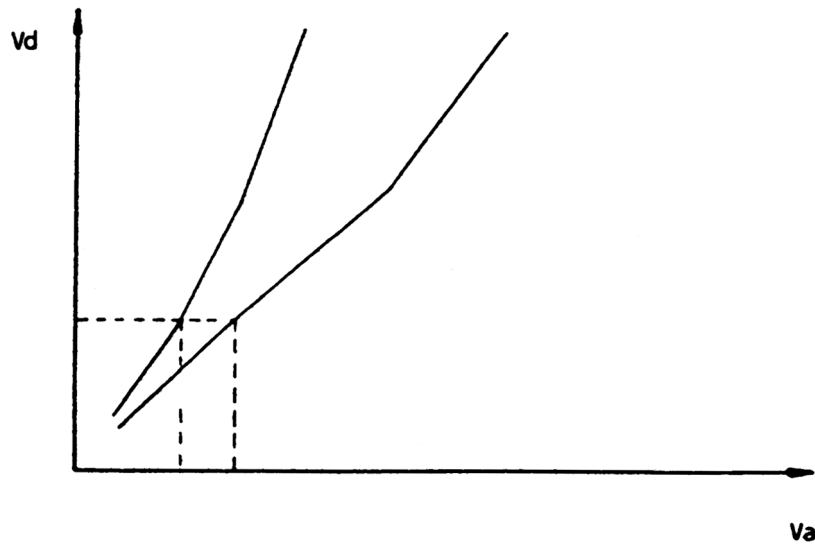
- 8.1. A műszaki szolgálat által meghatározott legnagyobb sebesség nem térhet el ± 5 %-nál nagyobb mértékben a gyártó által megadott értéktől.

- 8.2. A gyártásmegfelelőség vizsgálata keretében a legnagyobb sebesség a típusvizsgálat során megállapított értéktől legfeljebb ± 5 %-kal térhet el. A segédmotoros kerékpárookra, amelyek tervezett legnagyobb sebessége ≤ 30 km/h, ez a tűrés ± 10 %.

1. függelék

A gyűrű formájú próbapálya korrekciós tényezőinek megállapítási eljárása

1. A k korrekciós tényezőt a megengedett legnagyobb sebességig kell megállapítani.
2. A k korrekciós tényezőt több sebességre úgy kell meghatározni, hogy a különbség két egymást követően mért sebesség között a 30 km/h-t ne haladja meg.
3. Minden kiválasztott sebességre a vizsgálatot ezen irányelv előírásai szerint kell elvégezni, ahol a két következő lehetőség közötti választás áll fenn:
  - 3.1. egyenes szakaszon mért sebesség V_d ;
  - 3.2. gyűrű formájú próbapályán mért sebesség V_a .
4. A V_a és V_d értékeket minden mért sebességre egy diagramban ábrázolják (1. ábra), és az egymást követő pontokat egyenes vonalakkal kötik össze.

1. ábra

5. Minden mért sebességre a k tényezőt a következő képlettel fejezik ki:

$$k = \frac{V_d}{V_a}$$

---

2. függelék

A járműtípus legnagyobb tervezési sebességét befolyásoló fő jellemzőire vonatkozó adatközlő lap

(az alkatrész-típusjóváahagyási kérelemhez kell mellékelni, amennyiben ezt a jármű típus-jóváahagyási kérelmétől függetlenül nyújtják be)

Referenciaszám (a kérelmező adja meg): .....

Az alkatrész-típusjóváahagyási kérelemhez a motorkerékpár- és segédmotoroskerékpár-típusok tervezett legnagyobb sebessége vonatkozásában a 92/61/EGK irányelv II. melléklet A. részének következő szakaszaiban meghatározott adatokat kell mellékelni:

- 0.1.
- 0.2.
- 0.4–0.6.
- 2.1–2.2.1.
- 3.0–3.1.1.
- 4.1–4.6.
- 5.2.
- 5.2.2.

3. függelék

A hatóság neve

Alkatrész-típusbizonyítvány a motorkerékpárok vagy segédmotoros kerékpárok legnagyobb tervezési sebességére vonatkozóan

MINTA

műszaki szolgálat ..... jegyzőkönyve ..... dátum: .....

Alkatrész-típusbizonyítvány száma: ..... Kiterjesztés száma: .....

1. A jármű gyári vagy kereskedelmi jele: .....
2. Járműtípus: .....
3. A gyártó neve és címe: .....
4. Adott esetben a gyártó meghatalmazott képviselőjének neve és címe: .....
5. A jármű vizsgálatra való bemutatásának időpontja: .....
6. Legnagyobb sebesség: ..... km/h
7. Az alkatrész-típusjóváahagyás kiadva/elutasítva ⁽¹⁾.....
8. Hely: .....
9. Dátum: .....
10. Aláírás: .....

⁽¹⁾ A nem megfelelő rész törölendő.

II. MELLÉKLET

ELŐÍRÁSOK A MOTOR LEGNAGYOBB NYOMATÉKÁNAK ÉS LEGNAGYOBB HASZNOS TELJESÍTMÉNYÉNEK MEGHATÁROZÁSÁRA**1. ÁLTALÁNOS ELŐÍRÁSOK**

- 1.1. A segédmotoros kerékpárok külső gyújtású motorjai legnagyobb nyomatékának és legnagyobb hasznos teljesítményének meghatározásához az 1. függelékkel kell alkalmazni.
- 1.2. A motorkerékpárok és motoros triciklik külső gyújtású motorjai legnagyobb nyomatékának és legnagyobb hasznos teljesítményének meghatározásához a 2. függelékkel kell alkalmazni.
- 1.3. A kompressziós gyújtású motorok legnagyobb nyomatékának és legnagyobb hasznos teljesítményének meghatározásához a 3. függelékkel kell alkalmazni.

---

1. függelék**A segédmotoros kerékpárok külső gyújtású motorjai legnagyobb nyomatékának és legnagyobb hasznos teljesítményének meghatározása****1. FOGALOMMEGHATÁROZÁSOK**

Ennek az irányelvnek az alkalmazásában:

1.1. „hasznos teljesítmény”:

az a teljesítmény, amelyet a gyártó által megadott fordulatszámon a próbapadon a motor forgattyús tengelyén vagy megfelelő alkatrészén az 1. táblázatban felsorolt segédberendezésekkel lead. Ha a teljesítménymérést csak sebességváltóval felszerelt motoron lehet végezni, akkor a sebességváltó hatásfokát figyelembe kell venni;

1.2. „legnagyobb hasznos teljesítmény”:

a motor legnagyobb hasznos teljesítménye, amit teljes terhelésnél mérnek;

1.3. „nyomaték”:

az 1.1. pontban megadott feltételek mellett mért nyomaték;

1.4. „legnagyobb nyomaték”:

a motor legnagyobb nyomatéka, amit teljes terhelésnél mérnek;

1.5. „segédberendezések”:

az 1. táblázatban felsorolt készülékek és berendezések;

1.6. „sorozatgyártási felszerelés”:

minden, a gyártó által meghatározott felhasználási célra előírányzott felszerelés;

1.7. „motortípus”:

azok a motorok, amelyek az 1. alfüggelékben megadott fő jellemzők tekintetében nem különböznek egymástól.

2. A NYOMATÉK- ÉS TELJESÍTMÉNYMÉRÉSEK PONTOSSÁGA TELJES TERHELÉSI FELTÉTELEK MELLETT

2.1. Nyomaték:

a mért nyomaték $\pm 2\%$ -a.

2.2. Fordulatszám: a mérési pontosságnak $\pm 1\%$ -osnak kell lennie.

2.3. Tüzelőanyag-fogyasztás:

$\pm 2\%$ az alkalmazott berendezésekkel együtt.

2.4. A motor által beszívott levegő hőmérséklete:

$\pm 2\text{ K}$

2.5. Légnyomás:

$\pm 70\text{ Pa}$.

2.6. Nyomás a kipufogó-berendezésben és a beszívott levegő vákuuma:

$\pm 25\text{ Pa}$.

3. A MOTOR LEGNAGYOBB NYOMATÉKÁNAK ÉS LEGNAGYOBB TELJESÍTMÉNYÉNEK MÉRÉSE

3.1. Segédberendezések

3.1.1. Bevonandó segédberendezések

A vizsgálatnál azokat az 1. táblázatban felsorolt segédberendezéseket, amelyek a motor üzeméhez a szándékolt felhasználási célhoz szükségesek, a próbapadon lehetőleg azon a helyen kell elhelyezni, amelyet tényleges használatuknál elfoglalnak.

3.1.2. Leszerelendő segédberendezések

Bizonyos segédberendezéseket, amelyek csak a jármű használatához szükségesek, és adott esetben a motoron vannak elhelyezve, a vizsgálatokhoz le kell szerelni.

A le nem szerelhető felszereléseknél az ezek által felvett alapjárat teljesítményt meg lehet határozni és a mért teljesítményhez hozzá lehet adni.

1. TÁBLÁZAT

Segédberendezések, amelyeket a motor nyomatékának és teljesítményének meghatározási vizsgálatába be kell vonni

Szám	Segédberendezés	A nyomaték és a hasznos teljesítmény vizsgálatokor bevonandó
1	Szívórendszer – szívócsővezeték – légszűrő – szívás zaj-csökkentő – forgattyúház-szellőzés – fordulatszám-határoló	ha sorozatgyártásban van: igen

Szám	Segédberendezés	A nyomaték és a hasznos teljesítmény vizsgálatok bevonandó
2	Kipufogó rendszer – kipufogógáz-szűrő – kipufogó-gyűjtőcső – kipufogógáz vezetékek ⁽¹⁾ – hangtompító ⁽¹⁾ – végcső ⁽¹⁾	ha sorozatgyártásban van: igen
3	Karburátor	ha sorozatgyártásban van: igen
4	Tüzelőanyag-befecskendezés – előszűrő – szűrő – szivattyú – vezetékek – befecskendező fúvóka – adott esetben légnyomás-érzékelő ⁽²⁾ – szabályozó (ha van)	ha sorozatgyártásban van: igen
5	Folyadékűtés – hűtő – ventilátor ⁽⁴⁾ ⁽³⁾ – vízszivattyú – termosztát ⁽⁶⁾	ha sorozatgyártásban van: igen ⁽³⁾
6	Légűtés – légterelő berendezés – ventilátor ⁽⁴⁾ ⁽³⁾ – hőmérséklet szabályozó berendezés – kiegészítő próbapadi ventilátor	ha sorozatgyártásban van: igen, ha szükséges
7	Elektromos felszerelés	ha sorozatgyártásban van: igen ⁽⁷⁾
8	Kipufogógáz-tisztító berendezések	ha sorozatgyártásban van: igen
9	Kenési rendszer – olajadagoló	ha sorozatgyártásban van: igen

⁽¹⁾ Ha a szabványos kipufogó-berendezés alkalmazása nehéz, a gyártó egyetértésével a vizsgálat céljaira olyan kipufogó-berendezést szabad beépíteni, amelynek műszaki adottságai egyenértékű teljesítménycsökkenést eredményeznek. A próbapad kipufogógáz-vezetékének járó motornál az elszívó kéményben, azaz ott, ahol a jármű kipufogó rendszerével össze van kapcsolva, nem szabad akkora ellennyomást kifejtenie, ami a légköri nyomástól ± 740 Pa (7,40 mbar) nagyobb mértékben eltér, amennyiben a gyártó a vizsgálat előtt nem fogad el nagyobb ellennyomást.

⁽²⁾ A légnyomás-érzékelő a befecskendező szivattyú légnyomásfüggő szabályozásának adója.

⁽³⁾ A hűtő, szellőző, ennek légterelő berendezése, a vízszivattyú és a termosztát a próbapadon ugyanabban a helyzetben vannak elhelyezve, mint a járművön. A hűtőfolyadék keringtetését kizárólag a motor vízszivattyújának szabad végeznie. A folyadék lehűtésének vagy a motor hűtőjén keresztül vagy egy külső körfolyamon keresztül kell megtörténnie, amennyiben a nyomásvesztés ezen a körfolyamon belül lényegében a motor hűtőrendszerének felel meg. Az adott esetben meglévő hűtőszaluknak nyitva kell lenniük.

⁽⁴⁾ A lekapsolható fúvónál vagy ventilátornál a motor hasznos teljesítményét először kikapcsolt és azután bekapcsolt fúvóval (vagy ventilátorral) kell megadni.

⁽⁵⁾ Ha rögzítetten összekapcsolt elektromos vagy mechanikus hajtású ventilátort nem lehet a próbapadon elhelyezni, akkor a ventilátor által felvett teljesítményt ugyanannál a fordulatszámánál kell meghatározni, mint amit a motor teljesítmény megállapításánál használnak. Ezt a teljesítményértéket a hasznos teljesítmény meghatározásához a korrigált teljesítmény értékéből le kell vonni.

⁽⁶⁾ A termosztátot teljesen kinyitott állásban szabad reteszelni.

⁽⁷⁾ Az áramfejlesztő legkisebb teljesítménye: az áramfejlesztő teljesítményét arra az értékre kell korlátozni, amely a motor működésének ellátásához nélkülözhetetlen segédberendezések ellátásához feltétlenül szükséges. Az akkumulátort nem szabad a vizsgálat alatt tölteni.

3.2. Beállítási feltételek

A legnagyobb nyomaték és legnagyobb hasznos teljesítmény megállapítására szolgáló vizsgálatok beállítási feltételei a 2. táblázatban láthatók.

2. TÁBLÁZAT

Beállítási feltételek

1	A karburátor/a karburátorok beállítása	Sorozatgyártási beállítás a gyártó adatai szerint, amelyet változtatás nélkül be kell tartani a vizsgálandó alkalmazáshoz
2	A befecskendező szivattyú beállítása	
3	Gyújtásbeállítás vagy befecskendezés-beállítás (előbefecskendezés-beállítási görbe)	

3.3. Vizsgálati feltételek

3.3.1. A legnagyobb nyomaték és legnagyobb hasznos teljesítmény megállapítására szolgáló vizsgálatokat a gázkar teljes gáz állásban az 1. táblázat szerint felszerelt motorral kell elvégezni.

3.3.2. A méréseket rendes és stabilizált üzemi feltételek között kell elvégezni; a motor levegővel való ellátásának elegendőnek kell lennie. A motoroknak a gyártó ajánlott feltételeinek megfelelően bejártottnak kell lenniük. Az égéstereknek csak korlátozott mértékben szabad visszamaradt anyagokat tartalmazniuk.

A vizsgálati feltételeknek, mint pl. a levegő belépési hőmérséklete, a 4.2. pont szerinti vonatkoztatási feltételeket messzemenően megközelítőnek kell lenniük, hogy a korrekciók tényező a lehető legkisebb legyen.

3.3.3. A motor által beszívott levegő hőmérsékletét (környezeti levegő) a légszűrőbe belépéstől, illetve ha nincsen légszűrő, a levegő szívócsőbe való belépéstől legfeljebb 0,15 m távolságban kell meghatározni. A hőmérőt vagy a termoelemet a hősugárzástól védeni kell, és közvetlenül a légáramban kell elhelyezni. Annyi mérési helyet kell előírni, hogy reprezentatív, közepes belépési hőmérsékletet lehessen megállapítani.

3.3.4. Nem szabad mérést végezni, mielőtt a nyomaték, a fordulatszám és a hőmérsékletek legalább 30 másodpercen keresztül nem maradnak állandóak.

3.3.5. A méréshez alapul vett fordulatszámnak nem szabad ± 2 %-nál nagyobb mértékben ingadoznia.

3.3.6. A fékteljesítményt és a levegő belépési hőmérsékletét egyidejűleg kell meghatározni; a mérési értékeket két stabilizált egymás után mért érték középértékeként kell képezni, amelyek a fékteljesítménynél legfeljebb 2 %-kal térhetnek el egymástól.

3.3.7. Automatikus vezérlésű fordulatszám- és fogyasztásmérés esetén a mérés időtartamának legalább 10 s-nak, kézzel vezérelt mérés esetén 20 s-nak kell lennie.

3.3.8. A motorból kilépő hűtőfolyadék hőmérsékletét ± 5 K pontossággal a gyártó által megadott termosztát felső szabályozási hőmérsékleten kell tartani. Ha a gyártó nem adott meg adatot, úgy a hőmérsékletnek $353 \text{ K} \pm 5 \text{ K}$ -nek kell lennie.

A léghűtéses motoroknál a hőmérsékletet a gyártó által megadott ponton $+10/-20$ K-n kell tartani pontosan a gyártó által a vonatkoztatási feltételekre megadott legnagyobb értéken.

- 3.3.9. A tüzelőanyag hőmérsékletét a karburátorba vagy a befecskendező szivattyúba való belépésnél kell mérni, és a gyártó által megadott határértékek között kell tartani.
- 3.3.10. A forgattyúházban vagy adott esetben az olajhűtőből való kilépésnél mért kenőanyag- hőmérsékletnek a gyártó által megadott határértékek között kell lennie.
- 3.3.11. A kipufogógáz hőmérsékletét a kipufogó vezetékben a kipufogógyűjtőcső-perem(ek) vagy a kipufogó-nyílás(ok) közelében kell mérni.
- 3.3.12. *Tüzelőanyag*

Kereskedelmi minőségű tüzelőanyagot kell használni, amely nem tartalmaz füstcsökkentő adalékot⁽¹⁾.

3.4. A vizsgálatok lefolytatása

A méréseket elegendő számú eltérő fordulatszámon kell elvégezni, hogy a teljes terhelési jelleggörbét a gyártó által megadott legkisebb és legnagyobb fordulatszám között megfelelően lehessen meghatározni. Ebben a fordulatszám-tartományban kell annak a fordulatszámnak lennie, amelynél a motor legnagyobb hasznos teljesítményét és legnagyobb nyomatékát leadja. Minden fordulatszámra egy középértéket kell meghatározni, két stabilizált mérésből.

- 3.5. Az 1. alfüggelékben megadott adatokat be kell tartani.

4. KORREKCIÓS TÉNYEZŐK A NYOMATÉKRA ÉS A TELJESÍTMÉNYRE

- 4.1. Fogalommeghatározások az α_1 és α_2 tényezőkre:

α_1 y α_2 olyan tényezők, amelyekkel a megállapított nyomatékot, illetve a megállapított teljesítményt meg kell szorozni, hogy a motor nyomatékát, illetve a motor teljesítményét a 4.2. pont szerinti légköri feltételek és az erőátvitel 4.5. pont szerinti mechanikai hatásfoka mellett meghatározzák.

4.2. Légköri vonatkoztatási feltételek

- 4.2.1. *Hőmérséklet*

25°C (298 K)

- 4.2.2. *Vonatkoztatási nyomás (száraz) (P_{s0})*

99 kPa (990 mbar)

- 4.3. Határok a korrekciós tényező alkalmazására

A korrekciós képletet csak akkor lehet alkalmazni, ha a korrekciós tényező értéke 0,93 és 1,07 közé esik.

A határértékek túllépése esetén a vizsgálati jelentésben a kapott korrigált értéket meg kell említeni, és a vizsgálati feltételeket (hőmérséklet és nyomás) pontosan le kell írni.

Megjegyzés:

A vizsgálatokat olyan klimatizált helyiségekben lehet végezni, amelyekben a légköri feltételeket szabályozni lehet.

⁽¹⁾ E tüzelőanyagot a levegőszennyezés elleni intézkedésekre vonatkozó követelményekben meghatározott referencia-tüzelőanyaggal kell helyettesíteni, amennyiben ezek az intézkedések alkalmazhatók.

4.4. Az α_1 korrekciós tényező meghatározása

A korrekciós tényezőt a 4.3. pontban említett korlátozásokkal a következő képlettel lehet meghatározni:

$$\alpha_1 = \left(\frac{99}{P_s}\right)^{1,2} \cdot \left(\frac{T}{298}\right)^{0,6}$$

Ahol:

T = a motor által beszívott levegő abszolút hőmérséklete K-ben;

P = a légköri össznyomás kPa-ban;

PV = a vízgőznyomás kPa-ban;

PS = P-PV.

Ezt az egyenletet alkalmazni kell a fékpádon leadott nyomatéokra, illetve az ott leolvasott teljesítményre a motor mechanikus hatásfokának figyelembevétele nélkül.

4.5. A korrekciós tényezők meghatározása az erőátvitel α_2 mechanikai hatásfokára

Az α_2 tényező meghatározása:

- ha a mérési pont a forgattyús tengely kimeneténél van, akkor ennek a tényezőnek az értéke 1,
- ha a mérési pont nem a forgattyús tengely kimeneténél van, akkor a tényezőt a következő képlettel lehet kiszámítani:

$$\alpha_2 = \frac{1}{n_t}$$

ahol az n_t az erőátvitel hatásfoka a forgattyús tengely és a mérési pont között.

Az erőátvitelnek ezt az n_t hatásfokát az erőátviteli berendezés egyes elemeinek η_j hatásfokai szorzatával határozzák meg a következő egyenlet szerint:

$$n_t = \eta_1 \times \eta_2 \times \dots \times \eta_j$$

Az erőátviteli berendezés elemeinek η_j hatásfoka a következő táblázatból állapítható meg:

Típus		Hatásfok
Fogaskerékes hajtómű	Egyenes fogazás	0,98
	Ferde fogazás	0,97
	Kúpkerék	0,96
Lánc	Görgős lánc	0,95
	Zajtalan lánc	0,98
Hajtószíj	Fogazott szíj	0,95
	Ékszíj	0,94
Hidraulikus tengelykapcsoló.vagy nyomatékváltó	Hidraulikus tengelykapcsoló ⁽¹⁾	0,92
	Hidraulikus nyomatékváltó ⁽¹⁾	0,92

⁽¹⁾ Ha nem reteszelt.

5. VIZSGÁLATI JELENTÉS

A vizsgálati jelentésnek tartalmaznia kell az eredményeket és a 2. alfüggelékben említett legnagyobb nyomaték és legnagyobb hasznos teljesítmény meghatározásához szükséges számításokat, valamint az 1. alfüggelékben meghatározott motorjellemzőket.

Továbbá a vizsgálati jelentésnek a következő adatokat kell tartalmaznia:

Vizsgálati feltételek

A legnagyobb teljesítménynél mért nyomások

Légnyomás ..... kPa

Vízgőz-nyomás: ..... kPa

Kipufogógáz-ellennyomás ⁽¹⁾: ..... kPa

Nyomásezés⁽¹⁾: ..... kPa a motor szívórendszerében

A motor legnagyobb hasznos teljesítményénél mért belépő levegő hőmérséklete ..... K

A hűtőfolyadék

A motorból kilépő hűtőfolyadék hőmérséklete: ..... K ⁽²⁾

Hőmérséklet a vonatkoztatási ponton, léghűtésnél ..... K ⁽²⁾

Az olaj hőmérséklete: (a mérési pontot meg kell adni) ..... K

A tüzelőanyag

hőmérséklete a karburátorba/befecskendező szivattyúba belépésnél⁽²⁾: ..... K

..... K

A tüzelőanyag hőmérséklete a tüzelőanyagfogyasztás-mérő berendezésben ..... K

A kipufogógáz hőmérséklete, közvetlenül a kipufogó-gyűjtőcső pereménél ⁽³⁾ mérve ..... K

A próbapad jellemzői

Gyártmány: .....

Típus: .....

Tüzelőanyag

Külső gyújtású és folyékony tüzelőanyaggal hajtott motoroknál

Gyártmány: .....

Jellemző adatok: .....

Kopogásgátló anyag (ólom stb.)

Típus: .....

Tartalom mg/l-ben: .....

Oktánszám:

ROZ: .....

MOZ: .....

Fajsúly ..... 15 °C-nál: ..... 4 °C-nál:

Fűtőérték: ..... kJ/kg

Kenőanyag

Gyártmány: .....

Jellemző adatok: .....

SAE-viszkozitás osztály: .....

⁽¹⁾ Mérti kell, ha más, mint az eredeti szívási rendszer.

⁽²⁾ A nem megfelelő rész törölendő.

⁽³⁾ Az állást meg kell adni.

Részletes mérési eredmények

Motorteljesítmények

Motor-fordulatszám, 1/min	
A motorfékpad fordulatszáma, 1/min	
A motorfékpad terhelése, N	
A forgattyús tengelyen mért nyomaték, Nm	
Mért teljesítmény, kW	
Vizsgálati feltételek	Légnyomás, kPa
	A beszívott levegő hőmérséklete, K
Vízgőz-nyomás, kPa	
Légköri korrekciós tényező α_1	
Mechanikai korrekciós tényező α_2	
Korrigált nyomaték a forgattyús tengelyen, Nm	
Korrigált teljesítmény, kW	
Fajlagos tüzelőanyag-fogyasztás (^{1}), g/kWh	
A motor hűtési hőmérséklete, K (^{2})	
Olajhőmérséklet a mérési ponton, K	
A kipufogógáz hőmérséklete, K	
A levegő hőmérséklete a kompresszor után, K	
Nyomás a kompresszor után, kPa	
⁽¹⁾ Teljesítmény-korrekció nélküli légköri korrekciós tényezővel.	
⁽²⁾ A mérési pontokat meg kell adni: a mérést az alábbi helyen végezték (a nem megfelelő rész törlendő)	
a) a hűtőfolyadék kilépésénél;	
b) a gyújtógyertya tömítésénél;	
c) más helyen.	

6. TŰRÉSEK A LEGNAGYOBB NYOMATÉK ÉS LEGNAGYOBB HASZNOS TELJESÍTMÉNY MEGHATÁROZÁSÁNÁL
- 6.1. A műszaki szolgálat által megállapított legnagyobb nyomaték, illetve a motor megfelelően megállapított legnagyobb hasznos teljesítménye a gyártó által megadott értéktől ≤ 1 kW mért teljesítménynél ± 10 %-kal és a > 1 kW mért teljesítménynél ± 5 %-kal térhet el, ahol a motor-fordulatszám tűrése 1,5 %.
- 6.2. A gyártásmegfelelőségi vizsgálat keretében a motor legnagyobb nyomatéka és legnagyobb hasznos teljesítménye az alkatrész-típusjóváhagyási vizsgálatnál meghatározott értékektől ≤ 1 kW mért teljesítménynél ± 20 %-kal és a > 1 kW mért teljesítménynél ± 10 %-kal térhet el.

1. alfüggelék

A motortípus legnagyobb nyomatékát és legnagyobb hasznos teljesítményét befolyásoló fő jellemzőire vonatkozó adatközlő lap ⁽¹⁾

(Külső gyújtású motorok segédmotoros kerékpárokhoz)

(Az alkatrész-típusjóváahagyási kérelemhez kell mellékelni, amennyiben ezt a jármű-típusjóváahagyási kérelemtől függetlenül nyújtják be)

Referenciaszám (a kérelmezőnek kell megadnia): .....

Az alkatrész-típusjóváahagyási kérelemhez a segédmotoros kerékpár motorjának legnagyobb nyomatéka és legnagyobb hasznos teljesítménye tekintetében a 92/61/EGK irányelv II. melléklete A. részének a következő pontjaiban meghatározott adatokat kell megadni:

- 0.1.
- 0.2.
- 0.4–0.6.
- 3–3.2.2.
- 3.2.4–3.2.4.1.5
- 3.2.4.3–3.2.12.2.1.
- 3.5–3.6.3.1.2.

⁽¹⁾ Hagyományos motorok és/vagy rendszerek esetén a főbb (itt megadott) jellemzőket a gyártónak kell megadnia.

2. alfüggelék

A hatóság neve

Alkatrész-típusbizonyítvány a segédmotoroskerékpár-típusok motorjainak legnagyobb nyomatékára és legnagyobb hasznos teljesítményére vonatkozóan

MINTA

Jegyzőkönyv száma: ..... műszaki szolgálat ....., dátum

Alkatrész-típus-jóváahagyás száma: ..... Kiterjesztés száma: .....

1. A jármű gyári vagy kereskedelmi jele: .....
2. Járműtípus: .....
3. A gyártó neve és címe: .....
4. Adott esetben a gyártó meghatalmazott képviselőjének neve és címe: .....
5. A járművet vizsgálatra való bemutatásának időpontja: .....
6. Legnagyobb nyomaték: ..... Nm 1/min-nél
7. Legnagyobb hasznos teljesítmény: ..... kW 1/min-nél
8. Az alkatrész-típus-jóváahagyás kiadva/elutasítva ⁽¹⁾.....
9. Hely: .....
10. Dátum: .....
11. Aláírás: .....

⁽¹⁾ A nem megfelelő rész törölendő.

*2. függelék***Motorkerékpárok és motoros triciklik külső gyújtású motorjai legnagyobb nyomatékának és legnagyobb hasznos teljesítményének meghatározása****1. FOGALOMMEGHATÁROZÁSOK**

Ennek az irányelvnek az alkalmazásában:

1.1. „hasznos teljesítmény”:

az a teljesítmény, amit a gyártó által megadott fordulatszámon a próbapadon a motor, forgattyús tengelyén vagy megfelelő alkatrészén az 1. táblázatban felsorolt segédberendezésekkel lead. Ha a teljesítménymérést csak sebességváltóval felszerelt motoron lehet végezni, akkor a sebességváltó hatásfokát tekintetbe kell venni;

1.2. „legnagyobb hasznos teljesítmény”:

a motor legnagyobb hasznos teljesítménye, amit teljes terhelésnél mérnek;

1.3. „nyomaték”:

az 1.1. pontban megadott feltételek mellett mért nyomaték;

1.4. „legnagyobb nyomaték”:

a motor legnagyobb nyomatéka, amit teljes terhelésnél mérnek;

1.5. „segédberendezések”:

az 1. táblázatban felsorolt készülékek és berendezések;

1.6. „sorozatgyártási felszerelés”:

minden, a gyártó által meghatározott felhasználási célra előírt felszerelés;

1.7. „motortípus”:

azok a motorok, amelyek az 1. függelékben megadott fő jellemzők tekintetében nem különböznek egymástól.

2. A NYOMATÉK- ÉS TELJESÍTMÉNYMÉRÉSEK PONTOSÁGA TELJES TERHELÉSI FELTÉTELEK MELLETT**2.1. Nyomaték:**

a mért nyomaték $\pm 1\%$ -a ⁽¹⁾

2.2. Fordulatszám:

A mérési pontosságnak $\pm 1\%$ -osnak kell lennie.

2.3. Tüzelőanyag-fogyasztás:

$\pm 1\%$ az alkalmazott berendezésekkel együtt.

⁽¹⁾ A nyomatékmérő rendszert a súrlódási veszteség figyelembevételével kell kalibrálni. A legnagyobb teljesítmény 50 %-ánál kisebb motorteljesítmény mérésekor a mérési pontosság (2 % lehet. A legnagyobb nyomaték mérésénél ennek minden esetben (1 %-nak kell lennie.

2.4. A motor által beszívott levegő hőmérséklete: ± 1 K.

2.5. **Légnyomás:**

± 70 Pa.

2.6. Nyomás a kipufogó-berendezésben és a beszívott levegő vákuuma

± 25 Pa.

3. A MOTOR LEGNAGYOBB NYOMATÉKÁNAK ÉS LEGNAGYOBB TELJESÍTMÉNYÉNEK MÉRÉSE

3.1. **Segédberendezések**

3.1.1. *Bevonandó segédberendezések*

A vizsgálatnál azokat az első táblázatban felsorolt segédberendezéseket, amelyek a motor üzeméhez a szándékolt felhasználási célhoz szükségesek, a próbapadon lehetőleg azon a helyen kell elhelyezni, amit tényleges használatuknál elfoglalnak.

3.1.2. *Leszerelendő segédberendezések*

Bizonyos segédberendezéseket, amelyek csak a jármű használatához szükségesek, és adott esetben a motoron vannak elhelyezve, a vizsgálatokhoz le kell szerelni.

A le nem szerelhető felszereléseknél az ezek által felvett alapjáratí teljesítményt meg kell állapítani, és a mért teljesítményhez hozzá kell adni.

1. TÁBLÁZAT

Segédberendezések, amelyeket a motor nyomatékának és teljesítményének meghatározási vizsgálatába be kell vonni

Szám	Segédberendezés	A nyomaték és a hasznos teljesítmény vizsgálatokor bevonandó
1	Szívórendszer – szívócsővezeték – légszűrő – szívászáj-csökkentő – forgattyúház-szellőzés – fordulatszám-határoló – elektronikus vezérlőegység (ha van)	ha sorozatgyártásban van: igen
2	Levegő előmelegítő a szívóvezetékben	ha sorozatgyártásban van: igen (lehetőség szerint legkedvezőbb helyzetében üzemeltetni)
3	Kipufogó rendszer – kipufogó-gyújtócső – kipufogógáz-vezetékek ⁽¹⁾ – hangtompító ⁽¹⁾ – végcső ⁽¹⁾ – feltöltő – elektronikus vezérlőegység (ha van)	ha sorozatgyártásban van: igen
4	Tüzelőanyag-szivattyú	ha sorozatgyártásban van: igen

Szám	Segédberendezés	A nyomaték és a hasznos teljesítmény vizsgálatok bevonandó
5	Karburátor	ha sorozatgyártásban van: igen
6	Tüzelőanyag-befecskendezés – előszűrő – szűrő – szivattyú – nyomóvezeték – befecskendező fúvóka – adott esetben légnyomás-érzékelő ⁽²⁾	ha sorozatgyártásban van: igen
7	Folyadékűtés – motortető – hűtő – ventilátor ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾ – a ventilátor légterelője – vízszivattyú – termosztát ⁽⁶⁾	ha sorozatgyártásban van: igen ⁽³⁾
8	Légűtés – légterelő berendezés – ventilátor ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾ – hőmérséklet szabályozó berendezés	ha sorozatgyártásban van: igen, ha szükséges
9	Elektromos felszerelés	ha sorozatgyártásban van: igen ⁽⁷⁾
10	Feltöltő (ha van) – közvetlenül a motorról és/vagy kipufogógázokkal hajtott feltöltő – töltőlevegő-hűtő – hűtőfolyadék-szivattyú vagy -ventilátor (a motor hajtja) – hűtőfolyadék-termosztát (ha van)	ha sorozatgyártásban van: igen
11	Olajhűtő (ha van)	ha sorozatgyártásban van: igen
12	Kipufogógáz-tisztító berendezések	ha sorozatgyártásban van: igen
13	Kenési rendszer – olajadagoló	ha sorozatgyártásban van: igen

⁽¹⁾ Ha a szabványos kipufogó-berendezés alkalmazása nehéz, a gyártó egyetértésével a vizsgálat céljaira olyan kipufogó-berendezést szabad beépíteni, amelynek műszaki adottságai egyenértékű teljesítménycsökkenést eredményeznek. A próbapad kipufogógáz-vezetéknek járó motornál az elszívó kéményben, azaz ott, ahol a jármű kipufogórendszerével össze van kapcsolva, nem szabad akkora ellennyomást kifejtenie, ami a légköri nyomástól ± 740 Pa (7,40 mbar) nagyobb mértékben eltér, amennyiben a gyártó a vizsgálat előtt nem fogad el nagyobb ellennyomást.

⁽²⁾ A légnyomás-érzékelő a befecskendező szivattyú légnyomás-függő szabályozásának adója.

⁽³⁾ A hűtő, szellőző, ennek légterelő berendezése, a vízszivattyú és a termosztát a próbapadon ugyanabban a helyzetben vannak elhelyezve, mint a járművön. A hűtőfolyadék keringtetését kizárólag a motor vízszivattyújának szabad végeznie. A folyadék lehűtésének vagy a motor hűtőjén keresztül vagy egy külső körfolyamon keresztül kell megtörténnie, amennyiben a nyomásvesztés ezen a körfolyamon belül lényegében a motor hűtőrendszerének felel meg. Az adott esetben meglévő hűtőzsaluknak nyitva kell lenniük.

⁽⁴⁾ A lekapsztható fúvónál vagy ventilátornál a motor hasznos teljesítményét először kikapcsolt, azután bekapcsolt fúvóval (vagy ventilátorral) kell megadni

⁽⁵⁾ Ha a rögzítetten összekapcsolt elektromos vagy mechanikus hajtású ventilátort nem lehet a próbapadon elhelyezni, akkor a ventilátor által felvett teljesítményt ugyanannál a fordulatszámánál kell meghatározni, mint amit a motor-teljesítmény megállapításánál használnak. Ezt a teljesítményértéket a hasznos teljesítmény meghatározásához a korrigált teljesítmény értékből le kell vonni.

⁽⁶⁾ A termosztátot teljesen kinyitott állásban szabad reteszeln.

⁽⁷⁾ Az áramfejlesztő legkisebb teljesítménye: az áramfejlesztő teljesítményét arra az értékre kell korlátozni, amely a motor működésének ellátásához nélkülözhetetlen segédberendezések ellátásához feltétlenül szükséges. Az akkumulátort nem szabad a vizsgálat alatt tölteni.

3.2. Beállítási feltételek

A legnagyobb nyomaték és legnagyobb hasznos teljesítmény megállapítására szolgáló vizsgálatok beállítási feltételei a 2. táblázatban láthatók.

2. TÁBLÁZAT

Beállítási feltételek

1	A karburátor/a karburátorok beállítása	Sorozatgyártási beállítás a gyártó adatai szerint, amelyet változtatás nélkül be kell tartani a vizsgálandó alkalmazáshoz
2	A befecskendező szivattyú beállítása	
3	Gyújtásbeállítás vagy befecskendezés-beállítás (előbefecskendezés-beállítási görbe)	

3.3. Vizsgálati feltételek

3.3.1. A legnagyobb nyomaték és legnagyobb hasznos teljesítmény megállapítására szolgáló vizsgálatokat a gázkar teljes gáz állásban kell elvégezni, ahol a motort az 1. táblázat szerint kell felszerelni.

3.3.2. A méréseket rendes és stabilizált üzemi feltételek között kell elvégezni; a motor levegővel való ellátásának elegendőnek kell lennie. A motoroknak a gyártó ajánlott feltételeinek megfelelően bejáratotnak kell lenniük. Az égéstereknek csak korlátozott mértékben szabad visszamaradt anyagokat tartalmazniuk.

A vizsgálati feltételeknek, mint pl. a levegő belépési hőmérséklete, a 4.2. pont szerinti vonatkoztatási feltételeket messzemenően megközelítőnek kell lenniük, hogy a korrekciós tényező a lehető legkisebb legyen.

Ha a hűtési rendszer a próbapadon a megfelelő berendezés minimális feltételeinek megfelelő, de nem teszi lehetővé az elegendő feltételek megteremtését a motor hűtéséhez, és ezáltal a mérések végrehajtásához rendes és stabil üzemi feltételek között, akkor az 1. alfüggelékben leírt módszert lehet alkalmazni.

A vizsgálóberendezés által teljesítendő minimális feltétel és a vizsgálatok végrehajtásának kerete az 1. alfüggelék szerint a következőképpen fogalmazható meg:

V_1 = a jármű legnagyobb sebessége;

V_2 = a hűtőlevegő-áram legnagyobb sebessége a fűvóból kilépésnél;

$\emptyset$ = a hűtő légáram keresztmetszete.

Ha $V_2 \geq V_1$, akkor a minimális feltételek teljesülnek. Ha az üzemi feltételeket nem lehet stabilizálni, akkor az 1. alfüggelékben leírt módszert kell alkalmazni.

Ha $V_2 < V_1$ és $\emptyset < 0,25 \text{ m}^2$, akkor a következő érvényes:

a) Ha az üzemi feltételeket stabilizálni lehet, akkor a 3.3. pontban leírt módszert kell alkalmazni;

b) Ha az üzemi feltételeket nem lehet stabilizálni, akkor a következő érvényes:

i) ha $V_2 \geq 120 \text{ km/h}$ és $\emptyset \geq 0,25 \text{ m}^2$, akkor teljesülnek a berendezés minimális feltételei, és az 1. függelékben leírt módszert lehet alkalmazni;

ii) ha $V_2 < 120 \text{ km/h}$ és $\emptyset < 0,25 \text{ m}^2$, akkor a berendezés nem teljesíti a minimális feltételeket, és a vizsgálóberendezés hűtési rendszerét javítani kell.

Ebben az esetben azonban a vizsgálatot a gyártó és a hatóság beleegyezésével az 1. alfüggelékben leírt eljárással kell elvégezni.

- 3.3.3. A motor által beszívott levegő hőmérsékletét (környezeti levegő) a légszűrőbe, illetve a levegőszívó tölcserbe való belépéstől, ha nincsen légszűrő, legfeljebb 0,15 m távolságban kell meghatározni. A hőmérőt vagy a termoelemet a hősugárzástól védeni kell, és közvetlenül a légáramban kell elhelyezni.

Annai mérési helyet kell előírni, hogy reprezentatív, közepes belépési hőmérsékletet lehessen megállapítani.

- 3.3.4. Nem szabad mérést végezni, mielőtt a nyomaték, a fordulatszám és a hőmérsékletek legalább 30 másodpercen keresztül nem maradnak állandóak.

- 3.3.5. A méréshez alapul vett fordulatszámra nem szabad $\pm 2\%$ -nál nagyobb mértékben ingadoznia.

- 3.3.6. A fékteljesítményt és a levegő belépési hőmérsékletét egyidejűleg kell meghatározni; a mérési értékeket két stabilizált egymás után mért érték középértékeként kell képezni, amelyek a fékteljesítménynél legfeljebb 2 %-kal térhetnek el egymástól.

- 3.3.7. A motorból kilépő hűtőfolyadék hőmérsékletét $\pm 5\text{ K}$ pontossággal a gyártó által megadott termosztát felső szabályozási hőmérsékleten kell tartani úgy, hogy a hőmérséklet $353\text{ K} \pm 5\text{ K}$ legyen.

A léghűtéses motoroknál a hőmérsékletet a gyártó által megadott ponton $+10/-20\text{ K}$ -n kell tartani pontosan a gyártó által a vonatkoztatási feltételekre megadott legnagyobb értéken.

- 3.3.8. A tüzelőanyag hőmérsékletét a karburátorba vagy a befecskendező szivattyúba belépésnél kell mérni, és a gyártó által megadott határértékek között kell tartani.

- 3.3.9. A forgattyúházban vagy adott esetben az olajhűtőből való kilépésnél mért kenőanyag- hőmérsékletnek a gyártó által megadott határértékek között kell lennie.

- 3.3.10. A kipufogógáz hőmérsékletét a kipufogóvezetékben a kipufogógyűjtőcső-perem(ek)re vagy a kipufogó-nyílás(ok)ra merőlegesen kell mérni.

- 3.3.11. Ha a fordulatszám és a fogyasztás meghatározására egy önkioldó szerkezetet alkalmaznak, akkor a mérés ideje legalább 10 s; ha a mérőszerkezet kézi működtetésű, akkor a mérés ideje legalább 20 s.

- 3.3.12. *Tüzelőanyag*

(Lásd az 1. függelék 3.3.12. pontját)

- 3.3.13. Ha nem eredeti gyári kipufogódobot használnak, akkor a vizsgálatához egy olyan berendezést kell választani, ami a motornak a gyártó adatai szerinti rendes üzemi feltételeivel helyettesíthető.

Különösen a vizsgálat helyén, járó motornál, annál a pontnál, ahol a próbapad kipufogó-berendezése csatlakozik, nem állhat elő olyan nyomás a kipufogóvezetékben, ami a légköri nyomástól $\pm 740\text{ Pa}$ -nál többel (7,4 mbar) tér el, amennyiben a gyártó az ellennyomást a vizsgálat előtt nem adta meg kifejezetten; ebben az esetben a két nyomásérték közül a kisebbet kell alapul venni.

3.4. A vizsgálatok lefolytatása

A méréseket elegendő számú eltérő fordulatszámon kell elvégezni, hogy a teljes terhelési jelleggörbét a gyártó által megadott legkisebb és legnagyobb fordulatszám között korrekten lehessen meghatározni. Ebben a fordulatszám-tartományban kell annak a fordulatszámra lennie, amelyiknél a motor legnagyobb hasznos teljesítményét és legnagyobb nyomatékát leadja. Minden fordulatszámra egy középértéket kell meghatározni két stabilizált mérésből.

3.5. Rögzítendő adatok

A 2. alfüggelékben megadott adatokat kell rögzíteni.

4. KORREKCIÓS TÉNYEZŐK A NYOMATÉKRA ÉS A TELJESÍTMÉNYRE

4.1. Fogalommeghatározások az α_1 és α_2 tényezőkre:

Az α_1 és α_2 olyan tényezők, amelyekkel a megállapított nyomatékot, illetve a megállapított teljesítményt meg kell szorozni, hogy a motor nyomatékát, illetve a motor teljesítményét a vizsgálatnál alkalmazott erőátvitel (α_1 tényező) hatásfokának figyelembevételével meghatározzák, és a légköri vonatkoztatási feltételekhez (α_2 tényező) a 4.2.1. pont alapján hozzáigazítsák.

A teljesítménykorrekciós tényező képlete a következő:

$$P_o = \alpha_1 \times \alpha_2 \times P$$

ahol:

P_o = a korrigált teljesítmény-érték, (azaz a teljesítmény a vonatkoztatási feltételek között és a forgattyús tengely legkülső végén),

α_2 = a korrekciós tényező az erőátvitel hatásfokára

α_1 = a korrekciós tényező a légköri vonatkoztatási feltételekre

P = a mért (megfigyelt) teljesítmény.

4.2. Légköri feltételek

4.2.1. Vonatkoztatási légköri feltételek

4.2.1.1. Vonatkoztatási hőmérséklet (T_o)

298 K (25°C)

4.2.1.2. Vonatkoztatási nyomás (száraz) (P_{s0})

99 kPa

4.2.2. Légköri vizsgálati feltételek

A vizsgálat alatt a légköri feltételeknek a következő határok között kell maradniuk:

4.2.2.1. Vizsgálati hőmérséklet (T)

238 K < T < 318 K

4.3. A korrekciós tényezők megállapítása

4.3.1. Az α_2 tényező meghatározása

- Ha a mérési pont a forgattyús tengely kimeneténél van, akkor a tényező értéke 1.
- Ha a mérési pont nem a forgattyús tengely kimeneténél van, akkor a tényezőt a következő képlettel lehet kiszámítani:

$$\alpha_2 = \frac{1}{\eta_t}$$

Itt az η_t az erőátvitel hatásfoka a forgattyús tengely és a mérési pont között.

Az erőátvitelnek ezt az η_t hatásfokát az erőátviteli berendezés egyes elemeinek η_j hatásfokai szorzatával határozzák meg a következő egyenlet szerint:

$$\eta_t = \eta_1 \times \eta_2 \times \dots \times \eta_j$$

Az erőátviteli berendezés elemeinek η_i hatásfokát a következő táblázat mutatja:

Típus		Hatásfok
Fogaskerekes hajtómű	Egyenes fogazás	0,98
	Ferde fogazás	0,97
	Kúpkerék	0,96
Lánc	Görgős lánc	0,95
	Zajtalan lánc	0,98
Hajtószíj	Fogazott szíj	0,95
	Ékszíj	0,94
Hidraulikus tengelykapcsoló vagy nyomatékváltó	Hidraulikus tengelykapcsoló ⁽¹⁾	0,92
	Hidraulikus nyomatékváltó ⁽¹⁾	0,92

⁽¹⁾ Ha nem reteszelt.

4.3.2. Az α_1 korrekciós tényező ⁽¹⁾ meghatározása

4.3.2.1. A T és P_s fizikai értékek, valamint az α_2 korrekciós tényező fogalom meghatározása

T = a motor által beszívott levegő abszolút hőmérséklete;

P_s = a légköri (környezeti) légnyomás kilo Pascalban (kPa), azaz a teljes légnyomás a vízgőz-nyomás levonásával.

4.3.2.2. Az α_1 korrekciós tényező

Az α_1 korrekciós tényezőt a következő képlettel számítják:

$$\alpha_1 = \left(\frac{99}{P_s}\right)^{1,2} \cdot \left(\frac{T}{298}\right)^{0,6}$$

ezt a képletet akkor lehet alkalmazni, ha

$$0,93 \leq \alpha_1 \leq 1,07$$

Ezen határértékek túllépése esetén a vizsgálati jelentésben a kapott, korrigált értéket kell megadni, és a vizsgálati feltételeket (hőmérséklet és légnyomás) pontosan be kell tartani.

5. VIZSGÁLATI JELENTÉS

A vizsgálati jelentésnek tartalmaznia kell az eredményeket és a 3. alfüggelék szerinti legnagyobb nyomaték és legnagyobb hasznos teljesítmény meghatározásához szükséges számításokat, valamint a 2. alfüggelék szerinti motorjellemzőket.

⁽¹⁾ A vizsgálatokat szabályozott hőmérsékletű vizsgálati kamrában kell végrehajtani, amelyekben a légköri feltételeket szabályozni lehet.

Továbbá a vizsgálati jelentésnek a következő adatokat kell tartalmaznia:

Vizsgálati feltételek

A legnagyobb hasznos teljesítménynél mért nyomások

Légnyomás: ..... kPa

Vízgőz-nyomás: ..... kPa

Kipufogógáz-ellennyomás ⁽¹⁾: ..... kPa

Vákuum a szívóvezetékben ⁽²⁾: ..... kPa

A motor legnagyobb hasznos teljesítményénél mért hőmérsékletek

A beszívott levegő hőmérséklete: ..... K

A hűtőfolyadék

A hűtőfolyadék hőmérséklete a motorból kilépésnél: ..... K⁽²⁾

Hőmérséklet a vonatkoztatási ponton, léghűtésnél: ..... K⁽²⁾

Az olaj hőmérséklete (a mérési pontot meg kell adni): ..... K

A tüzelőanyag

hőmérséklete a karburátorba/befecskendező szivattyúba belépésnél⁽²⁾ ..... K

A tüzelőanyag hőmérséklete a tüzelőanyagfogyasztás-mérő berendezésben ..... K

A kipufogógáz hőmérséklete, közvetlenül a kipufogó-gyújtócső pereménél mérve ⁽³⁾..... K

A próbapad jellemzői

Gyártmány: .....

Típus: .....

Tüzelőanyag

Külső gyújtású és folyékony tüzelőanyaggal hajtott motoroknál

Gyártmány: .....

Jellemző adatok: .....

Kopogásgátló anyag (ólom stb.)

Típus: .....

Tartalom mg/l-ben: .....

Oktánszám:

ROZ: .....

MOZ: .....

Fajsúly ..... 15°C-nál: ..... 4°C-nál:

Fűtőérték: ..... kJ/kg

Kenőanyag

Gyártmány: .....

Jellemző adatok: .....

SAE-viszkozitás osztály: .....

⁽¹⁾ Mért kell, ha más, mint az eredeti szívási rendszer.

⁽²⁾ A nem megfelelő rész törölendő.

⁽³⁾ Az állást meg kell adni.

Részletes mérési eredmények

Motorteljesítmény

Motor-fordulatszám, 1/min	
Motorfékpad fordulatszáma, 1/min	
A motorfékpad terhelése, N	
A forgattyús tengelyen mért nyomaték, Nm	
Mért teljesítmény, kW	
Vizsgálati feltételek	Légnyomás, kPa
	A beszívott levegő hőmérséklete, K
Vízgőz-nyomás, kPa	
Légköri korrekciós tényező α_1	
Mechanikai korrekciós tényező α_2	
Korrigált nyomaték a forgattyús tengelyen, Nm	
Korrigált teljesítmény, kW	
Fajlagos tüzelőanyag-fogyasztás (¹), g/kWh	
A motor hűtési hőmérséklete, K (²)	
Olajhőmérséklet a mérési ponton, K	
A kipufogógáz hőmérséklete, K	
A levegő hőmérséklete a kompresszor után, K	
Nyomás a kompresszor után, kPa	

(¹) Teljesítménykorrekció nélküli légköri korrekciós tényezővel.
 (²) A mérési pontokat meg kell adni: a mérést
 a) a hűtőfolyadék kilépésénél;
 b) a gyújtógyertya tömítésénél;
 c) más helyen végzik (pontosan megadni (nem megfelelő rész törlendő)).

6. TŰRÉSEK A LEGNAGYOBB NYOMATÉK ÉS LEGNAGYOBB HASZNOS TELJESÍTMÉNY MEGHATÁROZÁSÁNÁL
- 6.1. A műszaki szolgálat által megállapított legnagyobb nyomaték, illetve a motor megfelelően megállapított legnagyobb hasznos teljesítménye a gyártó által megadott értékektől ± 5 %-kal térhet el a ≤ 11 kW mért teljesítménynél, és ± 2 %-kal a > 11 kW mért teljesítménynél, ahol a motor-fordulatszám tűrése 1,5 %.
- 6.2. A gyártásmegfelelőségi vizsgálat keretében a motor legnagyobb nyomatéka és legnagyobb hasznos teljesítménye a ≤ 11 kW mért teljesítménynél ± 10 %-kal és a > 11 kW mért teljesítménynél ± 5 %-kal térhet el az alkatrésztípus-jóváhagyási vizsgálatnál meghatározott értékektől.

1. alfüggelék

A motor legnagyobb nyomatékának és legnagyobb hasznos teljesítményének meghatározása

1. VIZSGÁLATI FELTÉTELEK

1.1. A legnagyobb nyomaték és legnagyobb hasznos teljesítmény megállapítására szolgáló vizsgálatokat a gázkar teljes gáz állásában kell elvégezni, ahol a motornak az 1. táblázat szerint felszereltnek kell lennie.

1.2. A méréseket rendes és stabilizált üzemi feltételek között kell elvégezni, a motor levegővel való ellátásának elegendőnek kell lennie. A motoroknak a gyártó ajánlott feltételeinek megfelelően bejártottnak kell lenniük. Az égéstermeknek csak korlátozott mértékben szabad visszamaradt anyagokat tartalmazniuk.

A vizsgálati feltételeknek, mint pl. a levegő belépési hőmérséklete, a 4.2.1. pont szerinti vonatkoztatási feltételeket messzemenően megközelítőnek kell lenniük, hogy a korrekció tényező a lehető legkisebb legyen.

1.3. A motor által beszívott levegő hőmérsékletét (környezeti levegő) a légszűrőbe, illetve a levegőszívó tölcserbe való belépéstől, ha nincsen légszűrő, legfeljebb 0,15 m távolságban kell meghatározni. A hőmérőt vagy a termoelemet a hősugárzástól védeni kell, és közvetlenül a légáramban kell elhelyezni. Annyi mérési helyet kell előírni, hogy reprezentatív, közepes belépési hőmérsékletet lehessen megállapítani.

1.4. A fordulatszámnak a leolvasás alatt legfeljebb ± 1 %-kal szabad a választott fordulatszámtól eltérnie.

1.5. A vizsgált motor fékteljesítményét a próbapadon abban a pillanatban kell leolvasni, amikor a motor hőmérséklete a motor csaknem állandó fordulatanál a szabályozási hőmérsékletet eléri.

1.6. A fékteljesítményt, a tüzelőanyag-fogyasztást és a levegő belépési hőmérsékletét egyidejűleg kell meghatározni; a mérési értékeket két stabilizált egymás után mért érték középértékeként kell képezni; a fékteljesítmény és a tüzelőanyag-fogyasztás legfeljebb 2 %-kal térhetnek el egymástól.

1.7. A fogyasztási értékeket le kell olvasni, mielőtt biztosított, hogy a motor a megadott fordulatszámot elérte.

Ha a fordulatszám és a fogyasztás meghatározására egy önkioldó szerkezetet alkalmaznak, akkor a mérés ideje legalább 10 s; ha a mérőszerkezet kézi működtetésű, akkor a mérés ideje legalább 20 s.

1.8. A folyadékűtésű motoroknál a motorból való kilépésnél megállapított hűtőfolyadék- hőmérsékletet ± 5 K pontossággal a gyártó által megadott termosztát felső szabályozási hőmérsékleten kell tartani, úgy, hogy a hőmérséklet $353 \text{ K} \pm 5 \text{ K}$ legyen.

A léghűtéses motoroknál a gyújtógyertya alátétjénél mért hőmérsékletnek $\pm 10 \text{ K}$ értékkel a gyártó által megadott hőmérsékletnek kell megfelelnie. Ha a gyártó nem ad meg erre vonatkozóan értéket, akkor a hőmérsékletnek $483 \text{ K} \pm 10 \text{ K}$ -nak kell lennie.

1.9. A gyújtógyertya alátétjének hőmérsékletét a léghűtéses motoroknál egy termoelem és tömítőgyűrű segítségével kell meghatározni.

1.10. A tüzelőanyag hőmérsékletét a befecskendező szivattyúba vagy a karburátorba belépésnél kell mérni, és a gyártó által megállapított határértékek között kell tartani.

- 1.11. A forgattyúházban vagy adott esetben az olajhűtőből való kilépésnél mért kenőanyag- hőmérsékletnek a gyártó által megadott határértékek között kell lennie.
- 1.12. A kipufogógáz hőmérsékletét a kipufogóvezetékben, a kipufogó-gyűjtőcső(csövek) közelében vagy a kipufogónyílások közelében azokra merőleges irányban kell mérni.
- 1.13. Az I. melléklet 3.3.12. pontjában említett tüzelőanyagot kell használni.
- 1.14. Ha nem lehet a gyári kipufogódobot használni, akkor a vizsgálatot olyan berendezéssel kell elvégezni, amelyik a motor rendes fordulatszámán a gyártó adataival összhangban van. Különösen a vizsgálohelyen, járó motornál, azon a ponton, ahol a próbapad kipufogó-berendezése csatlakozik, a kipufogóvezetékben nem szabad olyan nyomásnak keletkeznie, ami a légköri légnyomástól ± 740 Pa-nál (7,4 mbar) nagyobb mértékben tér el, amennyiben a gyártó az ellennyomást a vizsgálat előtt nem adta meg kifejezetten; ebben az esetben a két nyomásérték közül a kisebbet kell alapul venni.

2. alfüggelék

A motortípus legnagyobb nyomatékát és legnagyobb hasznos teljesítményét befolyásoló fő jellemzőire ⁽¹⁾ vonatkozó adatközlő lap

(Külső gyújtású motorok motorkerékpárokhoz és motoros triciklikhez)

(Az alkatrész-típusjóváahagyási kérelemhez mellékelni kell, amennyiben ezt a jármű-típusjóváahagyási kérelemtől függetlenül nyújtják be)

Referenciaszám (a kérelmezőnek kell megadnia): .....

Az alkatrész-típusjóváahagyási kérelemhez a motorkerékpárok és motoros triciklik motorjának legnagyobb nyomatéka és legnagyobb hasznos teljesítménye tekintetében a 92/61/EGK irányelv II. melléklete A. részének a következő pontjaiban meghatározott adatokat kell megadni:

- 0.1.
0.2.
0.4–0.6.
3–3.2.2.
3.2.4–3.2.4.1.5.
3.2.4.3–3.2.2.12.2.1.
3.5–3.6.3.1.2.

⁽¹⁾ A nem hagyományos motorokra vagy rendszerekre a gyártónak a következő pontoknak megfelelő adatokat kell megadnia.

3. alfüggelék

A hatóság adatai

Alkatrész-típusbizonyítvány a motorkerékpár- vagy motoros tricikli-típusok motorjának legnagyobb nyomatékát és legnagyobb hasznos teljesítményére vonatkozóan

MINTA

Jegyzőkönyv száma: ..... műszaki szolgálat, dátum: .....

Alkatrész-típus-jóváahagyás száma: ..... Kiterjesztés száma: .....

1. A jármű gyári vagy kereskedelmi jele: .....
2. Járműtípus: .....

3. A gyártó neve és címe: .....
4. Adott esetben a gyártó meghatalmazott képviselőjének neve és címe: .....
5. A jármű vizsgálatra való bemutatásának időpontja: .....
6. Legnagyobb nyomaték: ..... Nm 1/min
7. Legnagyobb hasznos teljesítmény: ..... kW 1/min
8. Az alkatrész-típusjóváhagyás kiadva/elutasítva ⁽¹⁾.....
9. Hely: .....
10. Dátum: .....
11. Aláírás: .....

⁽¹⁾ A nem megfelelő rész törölendő.

3. függelék

Kompressziós gyújtású motorral felszerelt motorkerékpárok vagy segédmotoros kerékpárok legnagyobb nyomatékának és legnagyobb hasznos teljesítményének meghatározása

1. FOGALOMMEGHATÁROZÁSOK

Ennek az irányelvnek az alkalmazásában:

1.1. „hasznos teljesítmény”:

az a teljesítmény, amit a gyártó által megadott fordulatszámon a próbapadon a motor forgattyús tengelyén vagy megfelelő alkatrészén az 1. táblázatban felsorolt segédberendezésekkel lead. Ha a teljesítménymérést csak sebességváltóval felszerelt motoron lehet végezni, akkor a sebességváltó hatásfokát tekintetbe kell venni;

1.2. „legnagyobb hasznos teljesítmény”:

a motor legnagyobb hasznos teljesítménye, amit teljes terhelésnél mérnek;

1.3. „nyomaték”:

az 1.1. pontban megadott feltételek mellett mért nyomaték;

1.4. „legnagyobb nyomaték”:

a motor legnagyobb nyomatéka, amit teljes terhelésnél mérnek;

1.5. „segédberendezések”:

az 1. táblázatban felsorolt készülékek és berendezések;

- 1.6. „sorozatgyártási felszerelés”:
minden, a gyártó által meghatározott felhasználási célra előírt felszerelés;
- 1.7. „motortípus”:
azok a motorok, amelyek az 1. alfüggelékben megadott fő jellemzők tekintetében nem különböznek egymástól.
2. A NYOMATÉK- ÉS TELJESÍTMÉNYMÉRÉSEK PONTOSSÁGA TELJES TERHELÉSI FELTÉTELEK KÖZÖTT
- 2.1. Nyomaték:
a mért nyomaték $\pm 1\%$ ⁽¹⁾.
- 2.2. Fordulatszám:
A mérési pontosságnak $\pm 1\%$ -osnak kell lennie. A motor fordulatszámát célszerű automatikusan szinkronizált fordulatszámolóval és időmérővel mérni.
- 2.3. Tüzelőanyag-fogyasztás:
a mért fogyasztás $\pm 1\%$ -a
- 2.4. A tüzelőanyag hőmérséklete:
 $\pm 2\text{ K}$.
- 2.5. A motor által beszívott levegő hőmérséklete:
 $\pm 2\text{ K}$.
- 2.6. Légnyomás:
 $\pm 100\text{ Pa}$.
- 2.7. Nyomás a szívóvezetékben:
 $\pm 50\text{ Pa}$ (lásd az 1(a) megjegyzést az 1. táblázathoz)
- 2.8. Nyomás a kipufogócsőben:
 $\pm 200\text{ Pa}$ [lásd az 1(b) megjegyzést az 1. táblázathoz]
3. A MOTOR LEGNAGYOBB NYOMATÉKÁNAK ÉS LEGNAGYOBB TELJESÍTMÉNYÉNEK MÉRÉSE
- 3.1. **Segédberendezések**
- 3.1.1. *Bevonandó segédberendezések*
A vizsgálatnál azokat az 1. táblázatban felsorolt segédberendezéseket, amelyek a motor üzeméhez a szándékolt felhasználási célhoz szükségesek, a próbapadon lehetőleg azon a helyen kell elhelyezni, amit tényleges használatuknál elfoglalnak.

⁽¹⁾ A nyomatékmérési rendszert a súrlódási veszteség figyelembevételével kell kalibrálni. A legnagyobb teljesítmény 50 %-ánál kisebb motorteljesítmény mérésekor a mérési pontosság (2 % lehet. A legnagyobb nyomaték mérésénél minden esetben (2 % marad.

3.1.2. *Leszerelendő segédberendezések*

Bizonyos segédberendezéseket, amelyek csak a jármű használatához szükségesek, és adott esetben a motoron vannak elhelyezve, a vizsgálatokhoz le kell szerelni.

A következő, nem teljes jegyzék példákat tartalmaz erre vonatkozóan:

- kompresszor a fékberendezésekhez,
- rásegítő-berendezés a kormányműhöz,
- a rugózási rendszer szivattyúja,
- légkondicionáló berendezés.

A le nem szerelhető felszereléseknél az ezek által felvett alapjáratí teljesítményt meg lehet határozni és mért teljesítményhez hozzá lehet adni.

3.1.3. *Segédberendezések a kompressziós gyújtású motorok beindításához*

A kompressziós gyújtású motorok indítására szolgáló segédberendezéseknél a következő két esetet kell tekintetbe venni:

- a) elektromos indítás: az áramfejlesztő be van szerelve, és adott esetben a motor üzeméhez feltétlenül szükséges segédberendezéseket ellátja árammal.
- b) nem elektromos indítás: ha a motor üzeméhez elektromos segédberendezések feltétlenül szükségesek, akkor az áramfejlesztő be van szerelve, és ellátja árammal a segédberendezéseket. Egyébként ki kell szerelni.

Mindkét esetben a szükséges indítási energia előállítására és tárolására szolgáló rendszer be van szerelve, és teljesítményleadás nélkül működik.

1. TÁBLÁZAT

Segédberendezések, amelyeket a kompressziós gyújtású motor nyomatkának és teljesítményének meghatározási vizsgálatába be kell vonni

Szám	Segédberendezés	A nyomaték és a hasznos teljesítmény vizsgálatokor bevonandó
1	Szívórendszer – szívócsővezeték – légszűrő ^(1a) – szívászáj-csökkentő ^(1a) – forgattyúház-szellőzés – fordulatszám-határoló ^(1a)	ha sorozatgyártásban van: igen
2	Levegő előmelegítő a –	ha sorozatgyártásban van: igen (lehetőség szerint legkedvezőbb helyzetében üzemeltetni)
3	Kipufogó rendszer – kipufogógáz-szűrő – kipufogó-gyűjtőcső – kipufogógáz-vezetékek ^(1b) – hangtompító ^(1b) – végcső ^(1b) – kipufogófék ⁽²⁾ – feltöltő	ha sorozatgyártásban van: igen
4	Tüzelőanyag-szivattyú ⁽³⁾	ha sorozatgyártásban van: igen

Szám	Segédberendezés	A nyomaték és a hasznos teljesítmény vizsgálatokor bevonandó
5	Tüzelőanyag-befecskendezés – előszűrő – szűrő – szivattyú – nagynyomású vezeték – befecskendező fúvóka – adott esetben légnyomás-érzékelő ⁽⁴⁾ – elektronikus vezérlőegység, légáram-mérő, ha van.	ha sorozatgyártásban van: igen
6	Folyadékűtés – motortető – a tető légterelő-berendezése – hűtő – ventilátor ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾ – a ventilátor légterelője – vízszivattyú – termosztát ⁽⁷⁾	ha sorozatgyártásban van: igen ⁽⁵⁾
7	Légűtés – légterelő-berendezés – fúvókák ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾ – hőmérséklet-szabályozó berendezés	ha sorozatgyártásban van: igen, ha szükséges
8	Elektromos felszerelés	ha sorozatgyártásban van: igen ⁽⁸⁾
9	Feltöltő (ha van) – közvetlenül a motorról és/vagy kipufogógázokkal hajtott feltöltő – töltőlevegő-hűtő ⁽⁹⁾ – hűtőfolyadék szivattyú vagy ventilátor (a motor hajtja) – hűtőfolyadék-termosztát (ha van)	ha sorozatgyártásban van: igen
10	Kiegészítő próbapadi ventilátor	Amennyiben szükséges, igen
11	Kipufogógáz-tisztító berendezés ⁽¹⁰⁾	ha sorozatgyártásban van, igen

^(1a) A teljes szívási rendszert a jármű szándékolt alkalmazásának megfelelően be kell vonni,

- ha a motorteljesítményre gyakorolt jelentős hatásától kell tartani,
- kétütemű motoroknál,
- ha a gyártó ezt kéri.

Más esetekben egyenértékű rendszert lehet használni, és utóvizsgálatot kell végezni, annak biztosítására, hogy a nyomás a szívóvezetékben nem tér el több, mint 100 Pa-val a gyártó által a tiszta légszűrőre megadott határértéktől.

^(1b) A teljes kipufogó rendszert a jármű szándékolt használatának megfelelően be kell vonni,

- ha a motorteljesítményre gyakorolt jelentős hatásától kell tartani,
- kétütemű motoroknál,
- ha a gyártó ezt kéri.

Más esetekben egyenértékű rendszert lehet használni, amennyiben a kipufogó-berendezés torkolatánál mért nyomás nem tér el több mint 1000 Pa-val a gyártó által megadott határértéktől. A torkolaton olyan pontot kell érteni, amelyik 150 mm-rel a motorra felszerelt kipufogó-berendezés vége mögött fekszik.

⁽²⁾ Ha a motor beépített motorfékkel rendelkezik, amelyben a csappantyú teljesen nyitott helyzetben reteszeltető.

- (³) A tüzelőanyag szállítási nyomást szükség esetén után lehet szabályozni, hogy a kérdéses használati célnál meglévő nyomásokat reprodukálják (különösen a tüzelőanyag-visszavezetési rendszerénél).
- (⁴) A légnyomás-érzékelő a befecskendező szivattyú légnyomásfüggő adója. A szabályozó (regulátor) vagy a befecskendező-berendezés további berendezéseket is tartalmazhat, amelyek a befecskendezett tüzelőanyag mennyiségét befolyásolják.
- (⁵) A hűtő, szellőző, ennek légterelő-berendezése, a vízszivattyú és a termosztát a próbapadon ugyanabban a helyzetben vannak elhelyezve, mint a járművön. A hűtőfolyadék keringetését kizárólag a motor vízszivattyújának szabad végeznie. A folyadék lehűtésének vagy a motor hűtőjén keresztül, vagy egy külső körfolyamon keresztül kell megtörténnie, amennyiben a nyomásvesztés ezen a körfolyamon belül lényegében a motor hűtőrendszerének felel meg. Az adott esetben meglévő hűtőzsáknak nyitva kell lenniük. Amennyiben a hűtő, a ventilátor és ennek légterelő-berendezései gyakorlati okokból nem szerelhetők fel a motorra, ezen külön és – a hűtőhöz és ennek légterelő berendezéséhez (ha van) képest – megfelelő elrendezésben felszerelt ventilátor által felvett teljesítményt azoknál a fordulatszámoknál, amelyek megfelelnek a motor teljesítmény számításánál alkalmazott motorfordulatszámoknak, vagy számítással jellemzők alapján, vagy gyakorlati vizsgálatokkal kell meghatározni. Ezt a 4.2. pontban meghatározott normál légköri feltételekre vonatkoztatott teljesítményt a korrigált teljesítményből le kell vonni.
- (⁶) A lekapcsolható fűvónál vagy ventilátornál a motor hasznos teljesítményét először kikapcsolt, azután bekapcsolt fűvóval (vagy ventilátorral) kell megadni.
- (⁷) A termosztátot teljesen kinyitott állásban lehet reteszelni.
- (⁸) A generátor legkisebb teljesítménye: az a teljesítmény, ami a motor működéséhez nélkülözhetetlen készülékek áramellátásához kell. Ha rá kell kötni az akkumulátorra, akkor annak jó állapotúnak, jól feltöltöttnek kell lennie.
- (⁹) Feltöltő léghűtéses motorokat a levegőhűtővel kell vizsgálni, mind a folyadék-, mind a léghűtést, de a gyártó kívánságára a léghűtéses levegő-visszahűtő pótapadi rendszerrel lehet helyettesíteni. Mindenesetre a próbapadon a teljesítmény mérése során minden fordulatszámon azt a nyomásesést kell a töltőlevegő-hűtőn a motorba jutó levegőre beállítani, amit a gyártó a teljes járműre megadott.
- (¹⁰) A kipufogógáz-tisztító berendezés például lehet a kipufogógáz-visszavezetési rendszer (EGR), katalizátor, segédlevegős rendszer, tüzelőanyag-gáz-visszavezető rendszer.

3.2.

Beállítási feltételek

A legnagyobb nyomaték és legnagyobb hasznos teljesítmény megállapítására szolgáló vizsgálatok beállítási feltételei a 2. táblázatban láthatók.

2. TÁBLÁZAT

Beállítási feltételek

1	A befecskendezőszivattyú beállítása	Sorozatgyártási beállítás a gyártó adatai szerint, amelyet változtatás nélkül be kell tartani a vizsgálandó alkalmazáshoz
2	Gyújtás- vagy befecskendezés-beállítás (beállítási görbe)	
3	Nyomásszabályzó beállítása	
4	Kipufogógáz-tisztító berendezés	

3.3.

Vizsgálati feltételek

3.3.1.

A legnagyobb nyomaték és legnagyobb hasznos teljesítmény megállapítására szolgáló vizsgálatokat a befecskendezőszivattyú teljes szállítási teljesítményénél kell elvégezni, ahol a motort az 1. táblázat szerint kell felszerelni.

3.3.2.

A méréseket rendes és stabilizált üzemi feltételek között kell elvégezni; a motor levegővel való ellátásának elegendőnek kell lennie. A motoroknak a gyártó ajánlott feltételeinek megfelelően bejáratot taknak kell lenniük. Az égéstermeknek csak korlátozott mértékben szabad visszamaradt anyagokat tartalmazniuk.

A vizsgálati feltételeknek, mint pl. a levegő belépési hőmérséklete, a 4.2. pont szerinti vonatkoztatási feltételeket messzemenően megközelítőnek kell lenniük, hogy a korrekciós tényező a lehető legkisebb legyen.

- 3.3.3. A motor által beszívott levegő hőmérsékletét (környezeti levegő) a légszűrőbe, illetve a levegőszívó tölcserbe való belépéstől, ha nincsen légszűrő, legfeljebb 0,15 m távolságban kell meghatározni. A hőmérőt vagy a termoelemet a hősugárzástól védeni kell, és közvetlenül a légáramban kell elhelyezni. Annyi mérési helyet kell előírni, hogy reprezentatív, közepes belépési hőmérsékletet lehessen megállapítani.
- 3.3.4. Nem szabad mérést végezni, mielőtt a nyomaték, a fordulatszám és a hőmérsékletek legalább 30 másodpercen keresztül nem maradnak állandóak.
- 3.3.5. A méréshez alapul vett fordulatszámnak nem szabad ± 1 %-nál vagy ± 10 f/min-nél nagyobb mértékben ingadoznia.
- 3.3.6. A fékteljesítményt és a levegő belépési hőmérsékletét egyidejűleg kell meghatározni; a mérési értékeket két stabilizált egymás után mért érték középértékeként kell képezni, amelyek a fékteljesítménynél legfeljebb 2 %-kal térhetnek el egymástól.
- 3.3.7. A motorkilépésnél megállapított hűtőfolyadék hőmérsékletnek ± 5 K pontossággal a gyártó által megadott termosztát felső szabályozási hőmérsékleten kell tartani úgy, hogy a hőmérséklet $353 \text{ K} \pm 5 \text{ K}$ legyen.
- A léghűtéses motoroknál a hőmérsékletet a gyártó által megadott ponton $+ 0/-20 \text{ K}$ -n kell tartani pontosan a gyártó által a vonatkoztatási feltételekre megadott legnagyobb értéken.
- 3.3.8. A tüzelőanyag hőmérsékletét a befecskendezőszivattyúba belépésnél kell mérni, és a gyártó által megadott határértékek között kell tartani.
- 3.3.9. A forgattyúházban vagy adott esetben az olajhűtőből való kilépésnél mért kenőanyag-hőmérsékletnek a gyártó által megadott határértékek között kell lennie.
- 3.3.10. Ahhoz, hogy a hőmérsékletet a 3.3.7., 3.3.8. és 3.3.9. pontban meghatározott határértékek között lehessen tartani, adott esetben segédrendszerrel lehet alkalmazni.

3.3.11. Tüzelőanyag

(Lásd az II. melléklet 3.3.12. pontját)

3.4. A vizsgálatok lefolytatása

A méréseket elegendő számú eltérő fordulatszámon kell elvégezni, hogy a teljes terhelési jelleggörbét a gyártó által megadott legkisebb és legnagyobb fordulatszám között pontosan lehessen meghatározni. Ebben a fordulatszám-tartományban kell annak a fordulatszámnak lennie, amelyiknél a motor legnagyobb hasznos teljesítményét és legnagyobb nyomatékát leadja. Minden fordulatszáma egy középértéket kell meghatározni két stabilizált mérésből.

3.5. Füstérték-mérések

A kompressziós gyújtású motoroknál a vizsgálat keretében ellenőrizni kell, hogy a kipufogógázok megfelelnek-e a levegőszennyezés elleni intézkedésekre vonatkozó rendelkezéseknek, ha ezen rendelkezések alkalmazhatóak.

4. KORREKCIÓS TÉNYEZŐK A NYOMATÉKRA ÉS A TELJESÍTMÉNYRE

4.1. Fogalommeghatározások

A nyomaték- és teljesítménykorrekciós tényező egy együttható a 4.2. pontban meghatározott légköri vonatkoztatási feltételeknél érvényes motornyomaték, illetve a megfelelő motorteljesítmény meghatározására:

$$P_0 = \alpha \cdot P$$

ahol:

P_0 = a korrigált teljesítményérték, (azaz a teljesítmény a vonatkoztatási légköri feltételek mellett)

α = a korrekciós tényező (α_a vagy α_d)

P = a mért teljesítmény (vizsgálati teljesítmény).

4.2. **Vonatkoztatási légköri feltételek**

4.2.1. *Hőmérséklet (T_0)*

298 K (25°C)

4.2.2. *Nyomás (száraz) (P_{s0})*

99 kPa

Megjegyzés:

A nyomás (száraz) 100 kPa össznyomáson és 1 kPa vízgőz-nyomáson alapul.

4.3. **Légköri vizsgálati feltételek**

A vizsgálat alatt a légköri feltételeknek a következő határok között kell maradniuk:

4.3.1. *Hőmérséklet (T)*

238 K < T < 313 K.

4.3.2. *Nyomás (P_s)*

80 kPa $\leq P_s \leq$ 110 kPa.

4.4. **Az α_a és α_d (¹) korrekciós tényezők meghatározása**

Az α_d teljesítménykorrekciós tényező a kompressziós gyújtású motoroknál állandó tüzelőanyag-átfolyásnál a következő képlettel határozható meg:

$$\alpha_d = (f_a) f_m$$

ahol:

f_a = a légköri tényező

f_m = a motortípusonként és beállításonként jellemző paraméter.

4.4.1. *Légköri tényező f_a*

Ez a tényező fejezi ki a környezeti feltételeknek (légnyomás, hőmérséklet és nedvesség) a motor által beszívott levegőre gyakorolt hatását. A képlet a légköri tényezőre motortípusonként változó értékű.

4.4.1.1. *A szívó üzemű és mechanikus feltöltésű motorokra*

$$f_a = \left(\frac{99}{P_s} \right) \cdot \left(\frac{T}{298} \right)^{0.7}$$

4.4.1.2. *A hűtőlevegős és anélküli turbófeltöltésű motorokra*

$$f_a = \left(\frac{99}{P_s} \right)^{0.7} \cdot \left(\frac{T}{298} \right)^{1.5}$$

(¹) A vizsgálatokat klimatizált vizsgálati kamrákban lehet végrehajtani, amelyekben a légköri feltételeket szabályozni lehet.

4.4.2. Motortényező f_m

az f_m a q_c függvénye (korrigált tüzelőanyag-átfolyás) az alábbiak szerint:

$$f_m = 0,036 \cdot q_c - 1,14$$

ahol:

$$q_c = q_r$$

ahol:

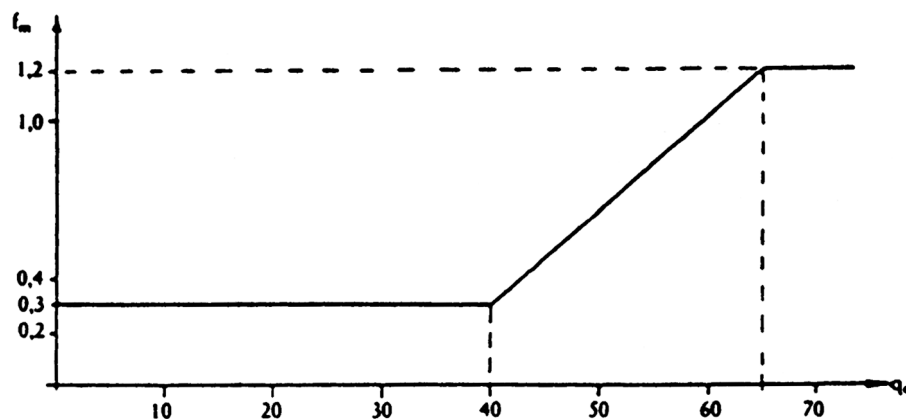
q = a tüzelőanyag-átfolyás mg-ban munkaütemenként és a teljes szívási térfogat literben [mg/(liter · munkaütem)]

r = a sűrítési viszony a kiömlési és beömlési nyílás között a kompresszornál ($r = 1$ szívó motornál)

Ez a képlet a q_c értékekre 40 mg/(liter · munkaütem) töltéstől 65 mg/(liter · munkaütem) töltésig érvényes.

A 40 mg/(liter · munkaütem) alatti q_c nél egy 0,3-as állandó értékű f_m -et ($f_m = 0,3$) tényezőt alkalmaznak (lásd az ábrát).

A 65 mg/(liter · munkaütem) feletti q_c nél 1,2-es állandó értékű f_m -et ($f_m = 1,2$) tényezőt alkalmaznak (lásd az ábrát).

4.4.3. A laboratórium által teljesítendő feltételek

Ahhoz, hogy a vizsgálat érvényes legyen, az α_d tényezőnek a következő feltételeket kell kielégítenie:

$$0,9 < \alpha_d < 1,1$$

Ha túllépik ezeket a határértékeket, akkor a vizsgálati jelentésben a ténylegesen megállapított korrekciós értéket és vizsgálati feltételeket (hőmérséklet és nyomás) kell megadni.

5. VIZSGÁLATI JELENTÉS

A vizsgálati jelentésnek tartalmaznia kell az eredményeket és a 2. alfüggelék szerinti legnagyobb nyomatok és legnagyobb hasznos teljesítmény meghatározásához szükséges számításokat, valamint a motor jellemzőit az 1. alfüggelék szerint.

Továbbá a vizsgálati jelentésnek a következő adatokat kell tartalmaznia:

Vizsgálati feltételek

A legnagyobb hasznos teljesítménynél mért nyomások

Légnyomás: ..... kPa

Kipufogógáz-ellennyomás: ..... kPa

Vákuum a szívóvezetékben: ..... kPa

A motor legnagyobb hasznos teljesítményénél mért hőmérsékletek .....

A beszívott levegő hőmérséklete: ..... °C

A hűtőközeg hőmérséklete

A hűtőfolyadék hőmérséklete a motorból kilépésnél: .....

..... °C ⁽¹⁾

Hőmérséklet a vonatkoztatási ponton, léghűtésnél: .....

..... °C ⁽¹⁾

Az olaj hőmérséklete (a mérési pontot meg kell adni): ..... °C

A tüzelőanyag hőmérséklete

a karburátorba/befecskendezőszivattyúba belépésnél⁽¹⁾: .....

..... °C

a tüzelőanyagfogyasztás-mérő berendezésben: ..... °C

A kipufogógáz hőmérséklete, közvetlenül a kipufogó-gyűjtőcső pereménél mérve: ..... °C

A próbapad jellemzői

Gyártmány: .....

Típus: .....

Tüzelőanyag

Külső gyújtású és folyékony tüzelőanyaggal hajtott motoroknál

Gyártmány: .....

Jellemző adatok: .....

SAE viszkozitáosztály: .....

Kopogásgátló anyag (ólom stb.)

Típus: .....

Tartalom mg/l-ben: .....

Oktánszám:

ROZ: .....

MOZ: .....

Fajsúly 15 °C-nál: ..... 4 °C-nál: .....

Fűtőérték: ..... kJ/kg

Kenőanyag

Gyártmány: .....

Jellemző adatok: .....

SAE-viszkozitáosztály: .....

⁽¹⁾ A nem megfelelő rész törölendő.

Részletes mérési eredmények

Motorteljesítmény

Motor-fordulatszám, 1/min

A motorfékpad fordulatszáma, 1/min

A motorfékpad terhelése, N

A forgattyús tengelyen mért nyomaték, Nm

Mért teljesítmény, kW

Vizsgálati feltételek

Légnyomás, kPa

A beszívott levegő hőmérséklete, K

Korrektíós tényező

Korrigált nyomaték a forgattyús tengelyen, Nm

Korrigált teljesítmény, kW

Fajlagos tüzelőanyag-fogyasztás (¹), g/kWhA motor hűtési hőmérséklete, K (²)

Olajhőmérséklet a mérési ponton, K

A kipufogógáz hőmérséklete, K

A levegő hőmérséklete a kompresszor után, K

Nyomás a kompresszor után, kPa

⁽¹⁾ Teljesítménykorrekció nélküli légköri korrekciós tényezővel.⁽²⁾ A mérési pontokat meg kell adni: a mérést az alábbi helyen végezték (a nem megfelelő rész törölendő)

a) a hűtőfolyadék kilépésénél;

b) a gyújtógyertya tömítésénél;

c) más helyen.

6. TŰRÉSEK A LEGNAGYOBB NYOMATÉK ÉS LEGNAGYOBB HASZNOS TELJESÍTMÉNY MEGHATÁROZÁSÁNÁL
- 6.1. A műszaki szolgálat által megállapított legnagyobb nyomaték, illetve a motor megfelelően megállapított legnagyobb hasznos teljesítménye a ≤ 11 kW mért teljesítménynél ± 5 %-kal és a > 11 kW mért teljesítménynél ± 2 %-kal térhet el a gyártó által megadott értékektől, ahol a motor-fordulatszám tűrése 1,5 %.
- 6.2. A gyártásmegfelelőségi vizsgálat keretében a motor legnagyobb nyomatéka és legnagyobb hasznos teljesítménye a ≤ 11 kW mért teljesítménynél ± 10 %-kal és a > 11 kW mért teljesítménynél ± 5 %-kal térhet el az alkatrésztípus-jóváhagyási vizsgálatnál meghatározott értékektől.

1. alfüggelék

A motortípus ⁽¹⁾ legnagyobb nyomatékát és legnagyobb hasznos teljesítményét befolyásoló fő jellemzőire vonatkozó adatközlő lap

(Külső gyújtású motorok motorkerékpárokhoz vagy segédmotoros kerékpárokhoz)

(Az alkatrész-típusjóváahagyási kérelemhez kell mellékelni, amennyiben ezt a jármű-típusjóváahagyási kérelemtől függetlenül nyújtják be)

Referenciaszám (a kérelmezőnek kell megadnia): .....

Az alkatrész-típusjóváahagyási kérelemhez a motorkerékpárok és segédmotoros kerékpárok motorjának nyomatéka és legnagyobb hasznos teljesítménye tekintetében a 92/61/EGK irányelv II. melléklete A. részének a következő pontjaiban meghatározott adatokat kell megadni:

- 0.1.
- 0.2.
- 0.4–0.6.
- 3–3.2.1.5.
- 3.2.2.
- 3.2.4.2–3.2.4.2.8.3.
- 3.2.5–3.2.6.8.
- 3.2.7–3.2.12.2.1.
- 3.5–3.6.3.12.0.

⁽¹⁾ A nem hagyományos motorokra vagy rendszerekre a gyártónak a következő pontoknak megfelelő adatokat kell adni.

2. alfüggelék

A hatóság adatai

Alkatrész-típusbizonyítvány motorkerékpár- és segédmotoroskerékpár-típusok motorjának legnagyobb nyomatékára és legnagyobb hasznos teljesítményére vonatkozóan

MINTA

Jegyzőkönyv száma: ..... műszaki szolgálat, ... dátum: .....

Alkatrész-típusjóváahagyás száma: ..... Kiterjesztés száma: .....

1. A jármű gyári vagy kereskedelmi jele: .....
2. Járműtípus: .....
3. A gyártó neve és címe: .....
.....
4. Adott esetben a gyártó meghatalmazott képviselőjének neve és címe: .....
.....
5. A jármű vizsgálatra való bemutatásának időpontja ..... -án
6. Legnagyobb nyomaték: ..... Nm 1/min
7. Legnagyobb hasznos teljesítmény: ..... kW 1/min
8. Az alkatrész-típusjóváahagyás kiadva/elutasítva ⁽¹⁾: .....
9. Hely: .....
10. Dátum: .....
11. Aláírás: .....

⁽¹⁾ A nem megfelelő rész törölendő.